

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1886. Andra Kammaren. N:o 47.

Tisdagen den 27 April.

Kl. 2 e. m.

§ 1.

Justerades de i Kammarens sammanträden den 19 och 20 i denna månad förda protokoll.

§ 2.

Till Kammaren hade inkommit ett så lydande sjukbetyg:

Att ledamoten af Riksdagens Andra Kammare, Herr Lars Andersson, är sängliggande sjuk i lunginflammation, det varder härmed intygadt. Stockholm den 26 April 1886.

Hj. Hjorth,

legitimerad läkare.

§ 3.

Föredrogos och bordlades för andra gången Stats-Utskottets Utlåtanden N:is 12 a, 52, 53 och 54.

§ 4.

Efter föredragning vidare af Stats-Utskottets Memorial N:o 55, i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut i fråga om dels Kongl. Maj:ts proposition om anslag för anställande af kommersiella attachéer vid beskickning eller konsulat, dels väckt motion om anslag till handelsagenters anställande i utom-europeiska länder, blef den af Utskottet i detta memorial föreslagna voteringsproposition af Kammaren godkänd.

§ 5.

Härefter föredrog Stats-Utskottets Memorial, N:o 56, med

anledning af Kamrarnes olika beslut i vissa till regleringen af utgifterna under riksstatens Åttonde hufvudtitel hörande frågor.

De i *punkterna 1—4* föreslagna voteringspropositioner godkändes.

Punkten 5.

Lades till handlingarne.

Punkten 6.

Den föreslagna voteringspropositionen godkändes.

§ 6.

Efter föredragning af Första Kammarens protokollsutdrag N:o 159, innefattande delgifning af nämnda Kammarens beslut öfver dess Andra Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 6, i anledning af väckt fråga om skrifvelse till Kongl. Maj:t, med anhållan om förståndigande för Kronofogdarne i riket att till vederbörande kommunalnämnder med posten öfversända redovisning för indrifna kommunalutskylder, beslöt Andra Kammaren att hänvisa detta ärende till behandling af sitt Tillfälliga Utskott N:o 3.

§ 7.

Föredrogos, men blefvo ånyo bordlagda:

Andra Kammarens Första Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 9 (i samlingen N:o 30); samt

Andra Kammarens Tredje Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 14 (i samlingen N:o 31).

§ 8.

Till bordläggning anmäldes:

Banko-Utskottets Utlåtande N:o 11, i anledning af väckta motioner om inrättande af ytterligare afdelningskontor af Riksbanken.

Andra Kammarens Andra Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 10 (i samlingen N:o 32), i anledning af väckt motion om aflåtande af skrifvelse till Kongl. Maj:t rörande ändring af och tillägg till Kongl. förordningen af den 18 Juni 1864 angående utvidgad näringsfrihet.

Dessa ärenden skulle uppföras främst å föredragningslistan för morgondagens sammanträde.

§ 9.

Justerades två protokollsutdrag.

§ 10.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades Herr *J. Wallberg*, i anseende till ett inom hans familj inträffadt dödsfall, under tolf dagar från och med denna dag.

Härefter åtskildes Kammarens ledamöter kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

In fidem

A. E. J. Johansson.

Onsdagen den 28 April.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 21 dennes.

§ 2.

Föredrogos och bordlades för andra gången:

Banko-Utskottets Utlåtande N:o 11 samt

Andra Kammarens Andra Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 10 (i samlingen N:o 32).

*Angående
förslag till
lag angående
eftersökande
och bearbe-
tande af sten-
kolsfyndig-
heter.*

§ 3.

Till afgörande förekom Lag-Utskottets Utlåtande N:o 55, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till stadga angående eftersökande och bearbetande af stenkolsfyndigheter.

I fråga om föredragnings sättet hade för yttrandes afgifvande sig anmält

Herr Anders Persson, hvilken nu anförde: I fråga om sättet för föredragningen af föreliggande lagförslag tillåter jag mig föreslå: att till afgörande först föredrages § 45, derefter § 16, hvarefter Kammaren öfvergår till behandling af § 1 och sedan fortsätter i ordningsföljd;

att beslut fattas paragrafvis, men med rätt för Kammarens ledamöter att vid behandlingen af en paragraf yttra sig öfver förslaget i dess helhet;

att ingressen och rubriken föredragas först sedan samtliga §§ i förslaget blifvit genomgångna, samt

att, för den händelse förslaget i någon eller några delar skulle komma att till Utskottet återförvisas, Utskottet må lemnas öppen rätt att, vid ärendets förnyade behandling, i afseende å de paragrafer, hvilka må hafva blifvit med eller utan ändring godkända, föreslå sådana jemkningar, som af ifrågasatta förändringar i återförvisade delar kunna föranledas.

Vidare yttrade:

Herr Herslow: 45 § handlar om de undantag från lagen, som böra medgifvas på grund af äldre lag. Den talar vidare om huru mycket af den gamla rättsordningen, som skall få lefva kvar under den nya. Det förefaller mig icke riktigt, att, när jag skall nu debattera det nya, jag börjar med att se det ur en sådan öfvergångssynpunkt, att jag börjar diskutera regeln med utgångspunkt från undantaget. I allmänhet kan ju föredragnings sättet vara likgiltigt, men det förekommer mig icke logiskt att på detta sätt gå till väga. Hvad vi nu först böra pröfva är, huruvida det system, till hvilket man föreslår oss att öfvergå, nemligen koncessionssystemet, är att föredraga framför det gamla, inmutningssystemet, som hittills varit det gällande. Denna fråga, hvilken rör sjelfva lagens princip, förelägges oss redan i 1 § och det förefaller mig derföre, som om det rigtigaste vore, att vi först taga den samma under ompröfning. Skulle det blifva Kammarens mening, att detta nya system bör antagas i utbyte mot det gamla, då först, synes det mig, är det skäl att pröfva huruledes vi skola sammanjemka det nya med det gamla. Ur denna synpunkt är det derföre, som jag tillåter mig föreslå, att behandlingen af detta lagförslag företages med 1 § till utgångspunkt och sedan fortsättes paragrafvis. I öfrigt anhåller jag att få biträda Herr Anders Perssons förslag.

Herr Anders Persson: Det torde dock icke kunna förnekas, att 45 § är den viktigaste i hela förslaget och den, som djupast ingriper i eganderätten. Vid sådant förhållande och då det ju är vanligt, att vid behandling af lagförslag hufvuddebatten står vid den viktigaste punkten, anser jag mig böra vidhålla mitt yrkande.

Angående förslag till lag angående eftersökande och bearbetande af stenkolsfyndigheter.
(Forts.)

Herr Lilienberg: Jag får tillkännagifva att jag är af alldeles samma mening som herr Herslow i fråga om föredragningen.

Herr Herslow: Nog har herr Anders Persson rätt uti att 45 § är viktig, och jag vill också gerna, att den behandlas med all möjlig omsorg. Men den rör, såsom jag redan sagt, i sjelfva verket icke det nya, som förslaget innehåller. Vi kunna antaga detta nya, men det oaktadt möjligen icke absolut vara med om denna 45 §, som vi kunna förkasta eller antaga i annan form. Är det då icke skäl att först pröfva det nya för att se om det är värdt att antagas, innan vi inlåta oss på frågan huru vi skola bygga den bro, som leder oss dit öfver från det gamla? Det kan ju hända att det nya alldeles faller, och då behöfva vi icke någon sådan bro.

Sedan öfverläggningen rörande föredragningsordningen härmed förklarats slutad, gaf Herr Talmannen propositioner å såväl Herr Anders Perssons som Herr Herslows förslag; och blef detta senare af Kammarern bifallet. I enlighet med det sålunda fattade beslutet föredrogs nu § 1 i det af Utskottet framlagda förslag till *lag angående eftersökande och bearbetande af stenkolsfyndigheter*, lydande samma § sålunda:

»Rättighet att eftersöka och bearbeta stenkolsfyndighet är beroende på särskildt tillstånd (koncession), som meddelas af Konungen; och må förty inmutning af sådan fyndighet icke ega rum.»

Herr Lundström erhöll ordet och yttrade: Emot den nu föredragna paragrafen har såväl en ledamot af Högsta domstolen som Kommerskollegium och vederbörande bergmästare anmärkt, att rättigheten att eftersöka en stenkolsfyndighet bort skiljas från rättigheten att bearbeta densamma. Som bekant, grundar sig hela lagförslaget på den i Frankrike gällande lagstiftningen i samma ämne, men i den franska lagstiftningen äro likväl dessa rättigheter åtskilda, och det torde icke kunna förnekas, att flera oegentligheter följa deraf, att dessa rättigheter äro med hvarandra förenade.

Såsom vi finna å sid. 3 i Utskottets betänkande, har i detta afseende anförts: »att det skulle vara oegentligt att till bearbetande upplåta en mineralanledning, innan tillvaron af en sådan blifvit behörigen styrkt»; och man torde icke kunna bestrida, att det förefaller besynnerligt, att staten skall gifva tillstånd till bearbetande af en fyndighet, innan man ännu känner till, om denna fyndighet

*Angående
förslag till
lag angående
eftersökande
och bearbe-
tande af sten-
kolsfyndig-
heter.
(Forts.)*

verkligen existerar. Vidare torde, såsom på nämnda ställe äfven anføres, den handel med mutsedlar, som man genom detta förslag velat förhindra, lätt komma att förbytas till handel med delar af den erhållna koncessionen. Härmed skulle enligt min tanke föga vara vunnet, då man icke bättre kan känna dessa delars värde än man förut kände mutsedlarnes värde.

Den mutsedels-handel man velat förekomma torde således icke heller nu kunna förekommas, om den ock kommer att gå under ett annat namn. Slutligen medför detta stadgande ännu en olägenhet, nemligen att jordegaren själf blir förhindrad att på sin egen mark eftersöka stenkolsfyndigheter, innan han erhållit koncession, hvilket fordrar både tid och betydande kostnader. Visserligen har chefen för civildepartementet häremot anfört, att denna föreskrift icke innebure ett förbud för egare af jord att å egen mark verkställa dylikt eftersökande, utan endast en erinran om hvad jord-egare måste göra för att vinna trygghet, att ej en annan skall tillgodogöra sig frukterna af hans arbete. Men om meningen är, att jordegaren verkligen skall hafva denna rätt, så föreställer jag mig, att detta borde i paragrafen intagas, ty enligt dess nuvarande lydelse: »Rättighet att eftersöka och bearbeta stenkolsfyndighet är beroende på särskildt tillstånd (koncession)» etc., synes jordegaren icke hafva en sådan rättighet, utan att fullgöra de föreskrifna villkoren. Att i såväl den nu gällande som den gamla grufvestadgan rättigheterna att eftersöka och att bearbeta en fyndighet äro med hvarandra förbundna är sant, men svårigheten för en jordegare att få mutsedel på en fyndighet är obetydlig och kan ingalunda jämföras med de för erhållandet af koncession förenade högst betydande omkostnaderna och stora svårigheterna. Äfven tror jag att rättigheten att eftersöka en fyndighet och att bearbeta densamma väl kunnat skiljas, och jordegarens rätt och intresse genom lämpliga stadganden på samma gång fullt tillgodoses.

Då det emellertid icke finnes någon utsigt för att erhålla en ändring i detta afseende, så vill jag icke nu yrka derpå. Men som jag anser det vara af synnerlig vikt för jordegaren att åtminstone på sin egen mark få söka efter fyndigheter på ett enklare sätt än som detta förslag föreskrifver, så vill jag dock, i förhoppning om att denna min åsigt vinner något understöd i Kammaren, framställa yrkande om paragrafens återremitterande till Utskottet i det anförda syftet.

Vidare anförde:

Chefen för Kongl. Civildepartementet, Herr Statsrådet von Krusenstjerna: Det är, såsom den siste talaren erinrat, riktigt, att i främmande gruflagstiftning göres skilnad mellan skärpning och förläning, som hos oss motsvarar inmutning. Men i vår lagstiftning har sådan skilnad icke blifvit gjord; utan der omfattar det tillstånd, som skall från det allmännas sida erhållas, såväl eftersökandet som bearbetandet af fyndigheten. Den anmärkning häremot, som nu blifvit gjord af Kommerskollegium, och som upp-

tagits af den siste talaren, framställes af samma myndighet äfven vid förslaget till ny grufstadga, men lyckades icke då vinna understöd inom Högsta domstolen eller af Kongl. Maj:t eller Riksdagen. Nu deremot har anmärkningen visserligen blifvit understödd af en ledamot af Högsta domstolen, men endast af en. Öfrige sex ledamöter af denna domstol hafva deremot biträdt de grunder, hvar på förslaget hvilat, och Kongl. Maj:t har icke funnit skäl, att, då vi i vårt lands grufslagstiftning eljest genomfört denna grundsats, att icke stadga särskildt tillstånd för skärpning och särskildt för inmutning, här i denna lagstiftning, som blott angår en särskild branche af den allmänna bergsrätten, införa sådan skilnad, emedan detta skulle medföra en hel del förändringar i förslaget.

Hvad beträffar talarens anmärkning, att förslaget möjligen skulle innefatta ett hinder för en jordegare att verkställa undersökningar å egen mark utan att förut hafva erhållit koncession dertill, så tillåter jag mig upplysa — hvilket han äfven omnämde — om hvad jag yttrat i mitt anförande till statsrådsprotokollet, nemligen att stadgandet om skyldighet att söka koncession icke kan innebära förbud för jordegaren sjelf att på egen mark anställa eftersökning af fyndigheter, utan endast en erinran om hvad han bör göra för att hafva säkerhet, att annan icke skall kunna genom koncession skörda frukterna af det arbete, som han nedlagt. Sammalunda är förhållandet med grufvestadgans föreskrift om inmutning; bestämmelsen härom innebär icke ett förbud för jordegaren att upptaga en grufva på egen mark, utan blott en erinran om hvad han bör göra, om han vill vara säker på, att ingen annan skall komma och inmuta densamma.

Jag tillåter mig slutligen fästa uppmärksamhet derpå, att förslaget åtminstone i trenne hänseenden infört särskilda lättnader i fråga om eftersökande. Sålunda stadgas i § 11, som handlar om skyldighet för koncessionshafvare, att ställa pant för den skada han tillfogar jordegaren, att 2,000 kronor ovilkorligen skola nedsättas innan något arbete får börjas, men att skyldigheten att derutöver deponera 50 kronor för hvarje hektar af koncessionsområdet först inträder, då annat arbete än fyndighetens undersökning medelst borring skall ega rum. I en senare paragraf, den 14, stadgas, att, om man på en plats vill anställa endast borringar, så behöfver man icke inlösa jorden utan endast erlægga afgift för dess begagnande, och slutligen medgifves i § 26, som handlar om arbetsskyldighet, en lättnad derutinnan, att arbetsskyldigheten kan, medan försöksarbeten anställas, nedsättas till en fjerdedel.

Herr Friherre Nordenskiöld: Äfven jag hör till dem, som anse, att den gamla principen, inmutningssystemet, vore att föredraga framför koncessionssystemet, naturligen med några modifikationer, som skulle vara nödvändiga för dess tillämpning under sådana geologiska förhållanden, som möta oss vid de sedimentära lagren i södra delarne af vårt land. Men aflysande af inmutningssystemet för kolfyndigheter är en redan afgjord sak, om hvilken det derföre icke lönar mödan att här vidare orda. De, som äro

*Angående
förslag till
lag angående
eftersökande
och bearbe-
tande af sten-
kolsfyndig-
heter.
(Forts.)*

Angående
förslag till
lag angående
eftersökande
och bearbe-
tande af sten-
kolsfyndig-
heter.
(Forts.)

vänner till utvecklingen af den svenska bergshandteringen få väl finna sig i, att koncessionssystemet antages. Men äfven med medgifvande häraf tror jag i likhet med den förste talaren, att det blir nödvändigt att något omredigera denna första paragraf. Det är visserligen bra nog att från statsrådsbänken nyss förklarats, att lagen icke förnekar jordegaren att anställa undersökningar på sitt eget område. Men om denna paragraf tolkas efter ordalydelsen, har han sannerligen icke denna rätt. Det är dock mycket viktigt att han icke allenast sjelf skall hafva rättighet att göra undersökningsarbete på egen mark utan äfven att han skall kunna lemna annan man rättighet härtill. En del af de omvägar och de olägenheter, som införandet af koncessionssystemet kommer att medföra för dem, som vilja bearbeta en stenkolsfyndighet, skulle på detta sätt kunna undvikas. Jag vill därför yrka på återremiss i nu angifna riktning och dervid särskildt fästa uppmärksamheten på, att denna återremiss är i jordbrukarnes intresse och således bör af dem med nöje voteras.

Herr Herslow: Det kan icke förnekas, att § 1 just ej står i synnerligen godt inre sammanhang med efterföljande §§ 2 och 7. Rättigheten att eftersöka och bearbeta stenkolsfyndighet är beroende på särskildt tillstånd, heter det i första paragrafen, men i § 2 ålägges den, som begär koncession, det vill ju säga, en som inkommer med anhållan att få eftersöka stenkol, att hafva reda på hela det jordområde, hvarpå koncession sökes, att visa huru stor ytvidd i dagen inom sagda område han behöfver samt att hafva lagdt på karta det område, der han vill arbeta. Men huru skall han, om han icke redan eftersökt, kunna hafva så grundad anledning antaga, att någon fyndighet förefinnes, att han redan kan upprita gruffältet? I § 7 säges: söka flere koncession, då är den, som dervid visar sig hafva upptäckt fyndigheten, berättigad att, om annan erhåller koncessionen, af denne undfå skälig godtgörelse; men huru skall han kunna visa, att *han* har upptäckt eller uppfunnit, såsom det heter på ett annat ställe, någon fyndighet, och att det är han, som funnit denna stenkolstillgång, om han af lagen är förbjuden att söka? Man måste under sådana förhållanden tänka sig, att man hittar stenkolsgrufvor, likasom man hittar hvad folk tappat på vägen, då det glimrar för ögonen. Kommerskollegium har i sitt utlåtande öfver lagen med skäl sagt, att en sådan ersättning icke kan betraktas såsom en belöning, för uti eftersökningar nedlagdt arbete utan som en »hittelön». Äfven i öfrigt kan man icke neka till, att Kommerskollegii utlåtande är det bäst skrifna som förekommer i hela betänkanudet. Men jag kan dock icke tillerkänna detta utlåtande samma praktiska som stilistiska värde, och jag bestrider att nämnda invändning från Kommerskollegii sida är ur praktisk synpunkt lika farlig för förslaget som den är ur logisk och formel. Saken är den, att både komitén, Kongl. Maj:t och säkerligen hvar och en, som icke läser alltför strängt efter bokstafven, utgår från den förutsättningen, som hos oss är en allmänt erkänd rättssats, att den enskilde har

rättighet att, utan koncession från någon, på sin egen jord och grund företaga hvilka gräfnings- och borrhingsarbeten, han vill. Jag tror icke, att någon domare, som har att tolka denna paragraf, skall få i sitt hufvud, att jag såsom egare till min mark, hvaröfver jag har full dispositionsrätt, skulle vara förbjuden att borra i den och se efter hvad den innehåller. Och har jag denna rättighet, så har jag äfven rätt att emot den ersättning, en annan person vill gifva mig, låta denne borra. Jag kan tydligtvis för borring likasom för annan brukning till honom öfverlåta min dispositionsrätt öfver denna jord. Således läser jag denna § så här: rättighet att, *utan att dertill hafva förvärfvat sig jordegarens tillstånd*, eftersöka etc.; och det är alldeles klart, att något annat icke kan vara meningen. Hittills har hvem som helst kunnat inställa sig och handskas med jordegarens åker och äng efter behag, endast han var försedd med en mutsedel, vid hvars utfärdande jordegaren icke haft rätt att förut yttra sig. Detta har uppväckt förbittring, isynnerhet då arbetena sedan skett i den sjelfsväldiga form som i Skåne för 14 à 15 år sedan. Nu vill man hafva en ända härpå och man har valt den väg att, för att jag skall, låt vara i industriens namn, få göra intrång i jordegarens dispositions- och eganderätt till sin egen mark, måste jag först skaffa mig Kongl. Maj:ts särskilda tillstånd samt prestera så och så beskaffade garantier, hvarigenom jordegaren tillförsäkras full ersättning. Jag vet icke något sätt, hvarigenom man skulle kunna på ett mera kraftigt sätt förekomma sådana oskick, som i detta fall bedrifvits, än genom att slå in på koncessionssystemet, och det är därför jag önskar framgång åt förslaget.

Det kan nu invändas, såsom Kommerskollegium gjort, att denna lag om koncession borde icke sammanföras med, utan betinga en annan särskild lag för skärpning. Ja, det är sant, det hade kanske varit riktigast; men en sådan lag skulle hafva lika många paragrafer som denna, och sannolikt skulle den blifva lika besvärlig för industriidkarne som för jordegarne.

Alltså: oaktadt jag fullkomligt väl fattar den spetsiga pointen i Kommerskollegii anmärkning, som är ganska dräpande i afseende på lagens logiska sammanhang, anser jag icke denna anmärkning lika dräpande för lagförslaget praktiska värde. När någon vill göra de första, förberedande undersökningarne för stenkolsbrytning, får han hädanefter söka jordegarens tillstånd dertill, och jag tror icke han skall möta stort motstånd af jordegarne eller nödgas vidkännas stora uppoffringar för erhållande af jordegarens medgifvande, derest han eljest förfar på ett varsamt och hyggligt sätt. Ty, isynnerhet om detta lagförslag går igenom, har jordegaren så stort intresse af att företaget lyckas, att det knappast blir behöfligt att genast förskaffa sig en dyrbar koncession. Om på något ställe rättigheten att göra förberedande undersökningar bestrides, då kan man ju tillgripa koncessionsutvägen; men i regeln kommer nog vägen för den första eftersökningen att banas genom vänlig öfverenskommelse mellan jordegaren och den blifvande industriidkaren. Först då man fått visshet om att stenkol verkligen fin-

Angående förslag till lag angående eftersökande och bearbetande af stenkolsfyndigheter.
(Forts.)

Angående
förslag till
lag angående
eftersökande
och bearbe-
tande af sten-
kolsfyndig-
heter.
(Forts.)

nes, först då kommer man att riskera mera penningar och först då söker man koncession.

Då jag accepterar denna §, gör jag det alltså därför, att jag anser den här afsedda »rättigheten att efterforska stenkol» vara detsamma som rätten att *utan* jordegarens tillstånd eftersöka, och jag är alldeles öfvertygad, att denna uppfattning delas af hvar och en såväl jordegare som andra, och att icke mången skall anse mödan värdt att ens bestrida den.

Men då man alltid har utvägen att först kunna träffa öfverenskommelse, så må jordegaren, derest sådan icke åstadkommes, hafva rätt att fordra sådana garantier, som ligga i koncessionen, innan undersökningarne få ega rum. Ur denna uppfattning yrkar jag bifall till förevarande §.

Öfverläggningen var slutad. Efter det propositioner gifvits i enlighet med de gjorda yrkandena, godkände Kammaren lydelsen af den förevarande paragrafen sådan den blifvit af Utskottet föreslagen.

§ 2 hade följande lydelse:

»Ansökning om koncession göres skriftligen och ingifves till Konungens Befallningshafvande i länet. Sådan ansökning skall innehålla uppgift å

sökandens namn, hemvist och yrke;

det jordområde, hvarå koncession sökes, med angifvande af hemman eller lägenhet samt socken, der området är beläget;

huru stor ytvidd i dagen inom sagda område, som sökanden anser sig för arbetet behöfva; samt

den mark för väg till området, som kan vara erforderlig.

Ansökningen skall åtföljas af karta öfver området i skala af 1:4,000, upprättad af behörig landtmätare enligt de för kartor vid egoskiften gällande bestämmelser, samt upptagande de å området befintliga byggnader och platser af det slag, hvarom i 13 § sägs.

Sökanden skall derjemte, så vidt ske kan, uppgifva den omfattning, hvori han har för afsigt att drifva arbetet; bifoge ock de intyg, som han vill åberopa för att styrka, att arbetet kan af honom ändamålsenligt utföras och att nödiga tillgångar dertill stå till sökandens förfogande.»

Efter uppläsning af denna § anförde:

Herr Helander: Då jag troligen icke kommer att besvära Kammaren synnerligen vid behandlingen af de efterföljande paragraferna, får jag förklara, att jag nu begärt ordet egentligen därför, att jag anser mig böra göra några erinringar, hvilka jag framför någon annan torde vara skyldig att framställa.

I främsta rummet vill jag framföra en erinran deremot, att i § 2 antydes, att koncessionsansökning skall innehålla uppgift om den väg *till* området, som kan vara erforderlig. Med område i

denna § förstås, såsom synes af §:ns ordalydelse, den areal, som koncessionsansökningen omfattar, och således icke *den ytvidd i dagen*, som på annat ställe i §:n omförmäles. Då således vägen skulle leda blott *till* området, skulle häraf följa, att vägen skulle anses ligga helt och hållet utanför området, men det är påtagligt, att verkliga meningen är, att vägen skall leda till *»ytvidden i dagen»*, och om denna icke ligger *vid sjelfva gränsen* af området, så måste vägen naturligtvis komma att gå äfven *inom områdets gränser*. Således tror jag, att det i denna § borde tilläggas ett par ord, så att det komme att heta: *väg till och inom området*. Momentet skulle härigenom få följande lydelse: »Den mark för väg till och inom området, som kan vara erforderlig».

Vidare heter det i samma §: »Ansökningen skall åtföljas af karta öfver området i skala af 1:4,000, upprättad af behörig landtmätare enligt de för kartor vid egoskiften gällande bestämmelser samt upptagande de å området befintliga byggnader och platser af det slag, hvarom i § 13 sägs». Är det nu så, att karta skall upprättas i den stora skalan af 1:4,000 *efter de för egoskiften gällande bestämmelser*, är det alldeles uppenbart, att denna karta kommer att upptaga äfven hvad som i §:n omnämnes om befintliga byggnader m. m., hvilka omhandlas i 13 §. Detta senare uttryck kunde således synas rätteligen böra utgå, men i min tanke böra dessa ord qvarstå och deremot uttrycket »efter för egoskiften gällande bestämmelser» utgå. Jag kan nemligen icke föreställa mig, att det behöfves karta vare sig i så stor skala och i öfrigt så minutiöst utförd som kan vara erforderligt vid laga skiften, med utmärkande af alla egofigurer och gradering af olika beskaffad mark, hvilken sedermera skall ytterligare förklaras i särskild skiftesbeskrifning. Tvärt om tror jag att det skall leda till stora svårigheter med afseende på kartans ändamål, att kartan sålunda belamras med en del föremål, som icke behöfvas. Emot sjelfva kartans skala vill jag icke göra någon anmärkning, emedan jag är för litet hemmastadd med sjelfva hufvudfrågan; dock tror jag, att den är onödigt stor. Man kan göra sig ett begrepp derom, om man tager i betraktande, att egofiguren blefve 16 gånger större än den som finnes å den af Grefve Strömfelt utdelade kartan, upptagande lika stor egovid. Och för att visa, med hvilka kostnader upprättandet af en dylik karta äro förenade, vill jag nämna, att om en landtmätare förordnas att utarbета en sådan karta, så skall han hafva ersättning för resor, för en minutiös egomätning samt för upprättande af två kartor, hvartill ytterligare kommer godtgörelse till jordegare för den skada å gröda och dylikt, som under mätningen kan uppkomma, äfvensom handtlangningskostnad under mätningen. Alla dessa kostnader kan jag temligen noga beräkna hvad de utgöra i mellersta Sverige, och om de äfven kunna blifva mindre i Skåne, så blifva de dock, då det gäller så stor areal, som här är i fråga, betydande nog, och kunna säkert antagas bestiga sig till 5,000 å 6,000 kronor. Detta är icke så obetydligt, då man betänker, att kartan upprättas för att bifogas en konsessionsansökning, som icke är bifallen utan till

Angående
förslag till
lag angående
eftersökande
och bearbe-
tande af sten-
kolsfyndig-
heter.
(Forts.)

Angående
förslag till
lag angående
eftersökande
och bearbe-
tande af sten-
kolsfyndig-
heter.
(Forts.)

äfventyrs kan afslås. Den karta, som tillfredsställer det behof, som här afses, behöfver icke innefatta annat än hvad som i 13 § omförmäles, nemligen befintliga byggnader äfvensom ytvidd i dagen m. m., och en dylik karta kan upprättas för kanske tiondelen af den kostnad, som jag förut omnämmt. Nu har man troligen tänkt sig saken så, att man endast skulle behöfva kopiera en äldre karta, som funnes hos jordegaren eller i Landtmäterikontor, och detta kan nog i en del fall gå för sig. Men jag vill dock erinra derom, att det finnes ställen, der det alldeles icke finnas några kartor. Vidare händer det, att befintliga kartor icke äro upprättade efter de för egoskiften gällande bestämmelser, eller inträffar det, att kartorna, fastän upprättade efter de för egoskiften gällande bestämmelser, äro så föråldrade, att de ändringar, som deri behöfvas, blifva lika kostsamma som för nya kartors upprättande. Då kartorna ytterligare skola kunna omfatta så stor areal som 3,000 tunnland, komma de troligen ofta att omfatta flera egendomar eller åtminstone delar af flera egendomar, med anledning hvaraf särskilda mätningar måste ega rum. Vidare förekommer här äfven, att kartan skall upprättas och bifogas ansökningen, innan det ännu är afgjort, att koncession meddelas. Mig synes det vara ganska svårt för den, som vill söka koncession, att kunna få en sådan karta, om han icke möjligen är i tillfälle att särskildt öfverenskomma med jordegaren att få karta eller så vidt han icke själf är jordegaren. Landtmätareinstruktionen stadgar, att en landtmätare icke får företaga förrättning utan på grund af förordnande från Kongl. Maj:ts Befallningshafvande. Och jag föreställer mig, att Kongl. Maj:ts Befallningshafvande icke utfärdar dylikt förordnande utan efter ansökning af den, som själf är jordegaren; och äfven om annorlunda skulle ske, så lärer dock göras det vanliga förbehållet i ett sådant förordnande för landtmätare, nemligen »såvidt icke laga hinder möter», och då kan det inträffa, att, då landtmätaren inställer sig för uppmätning af jordområdet, han kan få till svar af jordens egare: visa mig att I hafven laglig rättighet att verkställa mätningen; i saknad hvaraf landtmätaren afvisas. Man kan visserligen tänka sig, det någon här skulle kunna invända, att, då koncessionssökanden är ålagd att bifoga en sådan karta, så innefattar detta äfven en skyldighet för jordegaren att tillåta mätningens företagande. Detta är dock icke min åsigt, men om så än skulle vara förhållandet, så hemställer jag, huruvida det icke vore bättre att i sjelfva lagen utsätta detta åliggande, eller att en jordegare icke får hindra att, under här omnämnda förhållanden, hans egor å karta affattas.

För att få denna lag rättad i öfverensstämmelse med de erinringar jag nu gjort skulle behöfvas ett ganska litet tillägg, men då jag icke kan tänka mig, att Kammaren skulle vara färdig att acceptera ett redaktionsförslag, som jag nu skulle kunna framlägga, så tror jag det vore bäst att återremittera ifrågavarande paragraf till Utskottet. Skulle Första Kammaren icke göra detsamma, så är det visserligen sant, att ärendet komme tillbaka igen, men skall jag, om jag under diskussionen får visshet om, att Första Kam-

maren icke återremitterat paragrafen, då formulera ett yrkande, som kan tjena till grund för den sammanjemkning som inom Lag-Utskottet kan ifrågakomma. Jag anhåller därför om återremiss af denna paragraf.

Häruti förenade sig Herr Friherre *Nordenskiöld*.

Angående förslag till lag angående eftersökande och bearbetande af stenkolsfyndigheter.
(Forts.)

Herr Thomasson yttrade: Jag motsätter mig yrkandet om återremiss. Det är redan så långt gånget på riksdagen, att man bör om möjligt undvika en sådan för att icke onödigtvis fördröja Riksdagens avslutande.

Jag tror icke heller, att den anmärkning, som den förste talaren gjort mot paragrafen, kan föranleda någon rättelse. Jag medgifver väl, att en sådan lätt kunde göras, om den vore af behofvet påkallad, men jag kan icke finna det. Den förste talarens anmärkning gälde endast ett ord i paragrafen, som säger, att ansökning skall innehålla uppgift på den mark, som kan vara erforderlig för väg *till* området. Talaren menade, att det borde heta *väg till och inom området*. Men jag hemställer till Kammaren, om icke Kammaren såsom jag anser, att här är sagdt just hvad som bör sägas. Här talas nemligen icke om hvad man vill hafva inom koncessionsområdet utan blott om hvad man vill hafva utanför detsamma. Kommer man väl *till* området, så nog kan man förskaffa sig hvad man behöfver *inom* detsamma utan att det behöfver uttryckas i lagen.

Vidare har samme talare ansett, att skalan för kartan var allt för stor. Derpå vågar jag icke inlåta mig, men vill dock nämna, att de fackmän, som yttrat sig i denna sak, icke haft något att erinra deremot. Det är möjligt, att en sådan karta skulle kunna upprättas för bättre pris, men denna kostnad spelar väl i ett sådant företag, som här är i fråga, en mycket liten rol. För öfrigt torde det väl vara af större vikt, att kartan är så stor och tydlig som möjligt, då det gäller att skydda eganderätten mot intrång, än att kostnaden för denna karta blir nedsatt. Jag anser detsamma gälla anmärkningen mot orden »enligt de för kartor vid egoskiften gällande bestämmelser», hvilka han ansåg böra utgå. Denna bestämmelse afser, hvad jag kan förstå, att kartan skall blifva fullständig, och det är just hvad den bör vara. Jag tror därför, att det är af ganska stor vikt att denna bestämmelse bibehålles.

Man har också gjort anmärkning deremot, att koncessionsansökningen skall uppgifva den omfattning, hvori den sökande har för afsigt att bedriva arbetet. Detta är nog svårt, men är också icke absolut föreskrifvet, utan det heter *så vidt ske kan*. Jag är icke rätt säker om jag rätt fattade det han sist sade, men det föreföll mig vara samma anmärkning, som blifvit gjord af Kommerskollegium, men då det icke är absolut föreskrifvet, så kan jag icke finna föreskriften kunna gifva anledning till frågans återremitterande.

Jag yrkar därför bifall till paragrafen oförändrad.

Angående
förslag till
lag angående
eftersökande
och bearbe-
tande af sten-
kolsfyndig-
heter.
(Forts.)

Herr Helander: Det svar, jag fick gifver mig anledning till den erinran att, om också tiden skulle vara knapp nog för Riksdagen att göra något i anledning af återremiss, detta skäl väl ändå icke bör gälla, för såvidt de anmärkningar, som blifvit framställda, hafva fog för sig.

Hvad stadgandet om mark till väg beträffar, kan jag icke annat än vidhålla mitt förra yttrande. Det är tydligt, att, såsom det nu står, tvetydighet kan uppkomma, och kan den hjälpas med så litet som en återremiss, hvarigenom blott två ord tilläggas, så torde den hafva allt skäl för sig.

Hvad skalan beträffar, uttryckte jag blott den förmodan, att skalan 1:4,000 var väl stor. Jag kan försäkra, att, om man på denna karta skall inrymma alla förekommande små egofigurer, detta skall blifva mycket hinderligt för hufvudändamålet med kartan. Om herrarne sett en sådan karta öfver trakt innefattande stenkolsfyndigheter, der man skall utsätta området för hvarje byggnad, kunna herrarne förstå huru många cirkelperiferier man får inrita på kartan, då man der äfven skall hafva alla egofigurerne enligt de för kartor vid egoskifte gällande bestämmelser.

Beträffande min anmärkning om hvad som skall bifogas ansökan om koncession, så afsåg den blott sjelfva kartan. Att åstadkomma denna enligt paragrafens ordalydelse synes mig vara ganska svårt. Kan det ske, så är det bra; men att dermed blir förenad en obehöfligt stor kostnad kan jag icke frångå, och det synes mig, att man borde draga försorg om, att denna kostnad i stället blefve så liten som möjligt.

Herr Thomasson: Den siste talaren anmärkte i sitt första anförande, att det skulle medföra svårighet för att icke säga omöjlighet för koncessionssökanden att kunna förskaffa sig ifrågavarande kartor, emedan jordegaren kunde neka tillträde till egendomen, innan koncessionen blifvit beviljad. Jag får då nämna, hvilket också redan af en talare på malmöhusbänken blifvit framhållet, att det ligger i jordegarens intresse, att så beskaffade kartor uppgöras, der anledning till stenkolsfyndighet förefinnes. Men om jag också må erkänna, att det *kan* hända att jordegaren icke medgifver detta, så har sökanden i sådant fall rätt att hänvända sig till Konungens Befallningshafvande för att få landtmätare förordnad att verkställa ifrågavarande kartläggning. I de flesta fall behöfver han icke ens anlita denna utväg, ty de flesta egendomar, i det landskap hvarom här är fråga eller Skåne, äro kartlagda förut, och då behöfves blott att utlösa kartorna från landtmäterikontoret.

Jag bestrider fortfarande, att någon tvetydighet ligger i orden »till området». Vore det så, hade talaren i någon mån rätt. Men det heter i paragrafen »väg *till* området» och det är icke mera eller annat man vill hafva sagdt. Uttrycket är väl då så tydligt som möjligt.

Jag fortfar i mitt yrkande på bifall.

Herr Friherre Nordenskiöld: Äfven jag skall be få yrka återremiss å ifrågavarande § hufvudsakligen på de af Herr Helander anförda skäl.

Jag ber att ytterligare få fästa uppmärksamheten på den omständigheten att den, som söker koncession, icke har garanti för, att han verkligen får den; allra minst har väl en jordegare det, som sällan disponerar öfver de kapital, som äro nödvändiga för att sätta ett så stort industriellt företag i gång. Att under sådana förhållanden ålägga koncessionssökanden att vidkännas de ofantliga kostnader, som här äro i fråga och dessutom så mycken omgång och kanske till och med trassel och processer, i fall svårighet skulle yppas att få nödig rättighet att låta uppgöra den karta, hvarom här är fråga, att ålägga honom detta synes mig vara fullkomligt orimligt. Jag tror också, att det utan någon olägenhet skall kunna stadgas, att först när koncessionen beviljats, kartan i den stora skalan behöfver inlemnas, och att man till dess kan nöja sig med de kartor, som kunna finnas tillgängliga öfver trakten.

Jag får derföre yrka återremiss af ifrågavarande § i det syfte, som af Herr Helander blifvit angifvet.

Härmed förklarades öfverläggningen slutad. Herr Talmannen upptog de yrkanden, som blifvit gjorda och gaf, enligt dem, propositioner såväl på godkännande af paragrafen som på återremiss. Den förra af dessa propositioner fann Herr Talmannen vara med öfvervägande ja besvarad; men som votering begärdes, skedde uppsättning, justering och anslag af en så lydande omröstningsproposition:

Den, som godkänner 2 § i föreliggande af Lag-Utskottet i dess Utlåtande N:o 55 framlagda lagförslag, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, har paragrafen af Kammaren till Utskottet återförvisats.

Omröstningen företogs och utföll med 88 Ja mot 54 Nej; i följd hvaraf Kammaren beslutat enligt ja-propositionens innehåll.

§§ 3 och 4.

Godkändes.

*Angående
förslag till
lag angående
eftersökande
och bearbe-
tande af sten-
kolsfyndig-
heter.
(Forts.)*

Angående
förslag till
lag angående
eftersökande
och bearbe-
tande af sten-
kolsfyndig-
heter.
(Forts.)

§ 5 var af följande lydelse, nemligen enligt

Kongl. Maj:ts förslag:

Koncession må icke omfatta område öfverstigande sjuhundra-femtio hektar.

Utskottets förslag:

Koncession må icke omfatta område öfverstigande ett tusen femhundra hektar.

I en vid Utlåtandet fogad reservation hade Herr *E. Thomasson* deremot föreslagit, att koncessionsområde måtte bestämmas till högst ett tusen hektar.

Sedan Utskottets förslag fördragits, anförde:

Chefen för Kongl. Civildepartementet, Herr Statsrådet von Krusenstjerna: I fråga om maximum för koncessionsområdenas storlek hade Kongl. Maj:t föreslagit det till 750 hektar, motsvarande ungefär 1,500 tunnland. Utskottet har fördubblat detta maximum till 1,500 hektar eller omkring 3,000 tunnland. Af komiténs redogörelse för stenkolsbrytningen i Skåne finner man, att derstädes utbrytes 5 à 15 tunnland om året, eller i medeltal 10 tunnland. Vid sådant förhållande skulle det för ett koncessionsområde af 750 hektar åtgå en tid af 150 år, eller, om jag tager maximum af den årliga brytningen, 100 år, innan detta område blifvit utbrutet. Fördubblas nu detta maximum, skulle ett sådant koncessionsområde räcka i 300 år eller, om jag tager maximum, uti 200 år. Det är denna upplåtelse för så lång tid, som synes mig vara mera än som kan vara behöfligt och mera än som kan vara lämpligt, då man bör besinna, hvilka förändringar lagstiftningen och förhållandena i allmänhet undergå under en så lång tidpunkt som ett par sekel; få industriella etablissemang torde väl hafva en sådan ålder. Detta område blir, enligt Utskottets förslag, vida större än de områden, af hvilka de nuvarande skånska stenkolsbolagen satt sig i besittning för utfövan af stenkolsdrift. Bjufs bolag har sina utmålskomplexer på tvenne ställen, och det område, som detta bolag arbetar, utgör icke mera än 800 hektar. Skromberga har sina utmålskomplexer inom ett område af 250 hektar och Broarp inom 62 hektar. Går jag till främmande länders lagstiftning i detta afseende, finner jag, att maximum för stenkolsutmålen i Bayern uppgår till 800 hektar och att i Frankrike, der, såsom bekant, gäller samma koncessionssystem, som nu är föreslaget att här införas, koncessionsområdena, enligt upplysningar, som meddelats i en af Grefve Strömfelt år 1882 utgifven skrift, vexla emellan 600 och 700 hektar, således vida mindre än här är föreslaget.

Man skulle ju kunna säga, att, då här är endast fråga om ett maximum, och det ju beror på Kongl. Maj:t att tilldela detta maximum eller icke, så torde det icke vara så farligt, om siffran blefve något hög.

Om den, som meddelar koncessionen, begagnar sig af denna rättighet att alltid gifva maximum, kan detta medföra den fara, att stenkolsindustrien blir monopoliserad på ett fåtal händer.

Enligt hvad komiterade meddelat, utgöra de formationer, inom hvilka i Skåne påträffats stenkol, tre skilda grupper med en sammanlagd yta af 7 kvadratmil eller 80,000 hektar. Således skulle, derest koncessionsområdet nu bestämmes till 1,500 hektar, denna areal icke räckta till för flere än ungefär 50 koncessionsinnehafvare och detta till under den föga antagliga förutsättning, att hela det område, inom hvilket stenkolsförande formationer anträffas, verkligen innehåller stenkol till den quantitet, att det är värdt att tagas i anspråk af koncessionsinnehafvarne.

Det är af dessa skäl jag för min del tror det vara riktigare att stanna vid den siffra, som Kongl. Maj:t här föreslagit eller 750 hektar.

Herr And. Persson: Jag är till väsentlig del förekommen af Herr Statsrådet och Chefen för Civildepartementet. Jag har äfven ansett orimligt att utsträcka koncessionsområdet till så stor vidd, som Lag-Utskottet här föreslagit. Såsom Herr Statsrådet behagade nämna, har af hvarje stenkolsbolag i Skåne uppbrutits i medeltal 10 tunnland om året. Om således medgifves 750 hektars koncessionsområde, skulle detta räckta en tidsperiod af 150 år, och detta må väl vara tillräckligt att hafva monopol på. Komitén hade föreslagit en lägre siffra eller 500 hektar, och detta skulle då afse ett monopol på 100 år, som ju kunde vara tillräckligt. Men då Kongl. Maj:t ansett skäligt utsträcka koncessionsområdet till 750 hektar, har jag intet att deremot invända. Denna del af lagen står i sammanhang med frågan om den ersättning, som skulle tillkomma jordegaren, ty det är klart, att, om området utvidgas så betydligt, som nu är i fråga, skall ersättningen till jordegaren i verkligheten icke blifva mer än $\frac{1}{3}$ af hvad komiterade tänkt sig och $\frac{1}{2}$ af hvad Kongl. Maj:t föreslagit, enär nemligen alla jordegarne inom det område koncessionen omfattar skola i den mån de hafva jordareal dela ersättningen. Äfven från denna synpunkt är frågan af betydighet.

På grund häraf anhåller jag, Herr Talman, om bifall till denna § sådan den af Kongl. Maj:t föreslagits, och följaktligen om afslag å Utskottets förändringsförslag.

Herr *Sven Nilsson* instämde i detta yttrande.

Herr *Herslow*: De anmärkningar, som gjorts mot den utvidgning af koncessionens omfång, som af Utskottet föreslagits, bero på 3:ne punkter: 1:o) på jämförelsen mellan den föreslagna arealen och medeltalet af den stenkolsbrytning, som hittills förekommit; 2:o) på förhållandet med koncessionerna i främmande länder och 3:o) på stenkolsbolagens förhållande till jordegarne och deras rätt.

Då Herr Statsrådet och Chefen för Civildepartementet talade om medeltalet af den areal, som hittills af stenkolsverken årligen utbrutits, gjorde han sig skyldig till en orättvisa mot dessa verks framtid — ty vi skola väl våga hoppas, att de skola få en framtid. Stenkolsverken i vårt land hafva under en lång tid hufvudsakli-

*Angående
förslag till
lag angående
eftersökande
och bearbe-
tande af sten-
kolsfyndig-
heter.*
(Forts.)

Angående
förslag till
lag angående
eftersökande
och bearbe-
tande af sten-
kolsfyndig-
heter.
(Forts.)

gen varit sysselsatta med hvad jag i utsträckt betydelse skulle vilja kalla *försöksarbeten*. Det är först på de 5 sista åren, som de idkat grufdrift så som en grufdrift bör skötas; och nu ser man huru, oakadt ogynsamma konjunkture, produktionen för hvarje år stigit. Ännu är dock brytningen icke större, än att om de personer, som på sådana företag nedlagt penningar, skola kunna hoppas att stenkolsdriften skall komma att lemna dem ränta å penningarne, så måste brytningen blifva mycket större, ja dubbelt större. Detta oakadt har man här vid beräkningarne af årliga medeltalet af den brytning, som egt rum, medräknat äfven sådana år, då stenkolsbrytningen icke var hufvudsak, utan då bolagen voro sysselsatta med andra saker, såsom ordnandet af sin affärsverksamhet och sina finansiella förhållanden. När därför äfven de åren tagas med i räkningen, så får man ett medeltal, som är löjligt litet. Men om man skall antaga att det skall blifva en lyftning i vår stenkolsindustri, så torde det icke vara förmätet att hoppas, att 500 hektarer skola brytas på 20 å 30 år; och skall stenkolsbrytningen ske riktigt kraftigt, så kommer en koncession, äfven af den utsträckning, som Utskottet föreslagit, icke att omfatta en verksamhet för längre tid än 100 å 150 år.

Herr Statsrådet talade vidare om att i Frankrike och Preussen området för en koncession varierar mellan 500 och 1,000 hektar. Detta är fullkomligt riktigt. Men fullkomligt riktigt är ock, att i dessa länder stenkolens mäktighet vanligen uppgår till samma antal *foot* som hos oss *tum*. Och vid brytningen går det naturligtvis raskare undan med den tunna flötsen än med den djupa.

Slutligen nämndes jordegaren. Så vidt jag kan fatta bör det för jordegaren vara likgiltigt, om bolaget erhåller koncession på en större eller mindre areal. Jag vill gerna att saken ställes fördelaktigt för honom. Men om stenkolen upphettas af ett eller flera bolag, måtte vara för honom detsamma. Eller skall man icke tro att ett bolag med koncession af 1,500 hektar, om det drifves kraftigt, skall kunna ur flera schakt taga upp lika mycket stenkol som 2 å 3 bolag å 500 hektarer med hvar sitt schakt. Tvärt om tror jag, att om vi vilja se på jordegarens intresse, så vore det bästa vi kunde göra, att söka få stora, fullt arbetsföra och kapitalstarka bolag, och icke några små, som icke våga sig på att göra något, så fort de stöta på svårigheter. Dessutom finnes hos oss vanligen alltid i en stenkolsflöts dels sådana ställen, der stenkolen äro nästan värdelösa, därför att de i luften genast smula sig och falla till stoft, dels sådana, der flötsen förkastar sig och är omöjlig att följa. Sådana ställen får man naturligtvis hoppa öfver och lemna kolen orörda. Äfven denna omständighet måste man fästa afseende vid, då det gäller att beräkna koncessionsområdets lämpligaste vidd.

Ifall sålunda förhållandet med dessa koncessioner ställer sig så, att det kan göra jordegaren detsamma, om bolaget får koncession i större eller mindre utsträckning, ifall vidare medeltalet af brytningen är mycket för lågt beräknad, och för öfrigt förhållandena i främmande länder äro så mycket olika våra, att utlänningarne

bryta på djupet hvad vi bryta på brädden, så kan jag icke finna att något af de argument, som anförts mot Utskottets förslag, håller stånd. Man har visserligen derjemte sagt, att om Utskottets förslag skulle antagas, det icke komme att blifva mer än 50 bolag, som komme att drifva stenkolsindustri i vårt land. Men vi äro i Skåne nöjda med mycket färre, om de endast hafva förnuftiga livsvilkor och om blott de kunna sköta sig. När den långa raden af ofrukt-samma år gått till ända, åtgå i alla fall många år, innan aktie-egarne kunna få tillbaka ränta och hufvudstol af det kapital, som på dessa företag nedlagts. Jag vill nu icke tala om Höganäs grufva, som existerat i omkring 100 år och fått den ena förmånen och presenten efter den andra af staten. Men utom Höganäs-bolaget har ännu icke något grufbolag — och somliga hafva ändå funnits till i omkring tjugu år — lemnat ens en skilling i vinst. Billesholmsbolaget har visserligen nu börjat dela ut ränta på sina *préférenceaktier*, men innan detta bolag ännu fått ut så mycket af sin affär, att delegarne fått igen det verkliga inbetalda aktie-beleppet utan ett öres ränta, skall sannolikt åtgå ännu en mycket lång tid. Vidkommande Bjufs grufbolag, så har grufvan visserligen en mindre areal; men, hvad som gör att det bolaget kan reda sig, är att i Bjuf finnes utom stenkol en lera, som är af stor mäktighet och användbarhet. Kolen skulle man visserligen der kunna bryta ut fort nog, på 40 å 50 år, med då det finnes stora massor af lera, som man samtidigt måste tillgodogöra sig i form af eldfast tegel, så dröjer det kanske i stället 400 till 500 år. Men det finnes jemväl grufvor, der den derstädes befintliga leran icke har det värde, att den kan med fördel tillgodogöras. Der får man taga upp kolen och lemna leran. Detta går raskare. Jag ser icke någon fördel af att portionera ut dessa koncessioner så, att ingen kan lefva på dem och man, när den långa kapitalnedläggningstiden, såningstiden, är förbi och skördetiden skall börja, riskerar att få lemna sitt arbetsfält och stå der tomhändt. Det är ingen fördel för landet, ingen fördel för jordegaren, men en fruktansvärd fara för industrien. Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Herr Friherre Nordenskiöld: Äfven jag yrkar vid denna § bifall till Utskottets förslag. Det är, såsom den näst föregående talaren påpekade, orätt att beräkna de tidsperioder, under hvilka koncessionsområdena kunna utbrytas, efter den skala, hvori arbetet hittills drifvits af våra grufbolag, ty de lida samtliga mer eller mindre af ekonomiskt betryck. Men om man antager, hvilket man måste antaga, att stenkols- och dermed sammanhängande lerindustrien hos oss har någon framtid för sig, så måste den framdeles drifvas i vida större skala än hittills, och då kan ett område af 1,500 hektar utbrytas på omkring 100 år och kanske på ännu mindre tid. Ett fullkomligt fel i resonnementet göra de sig skyldiga till, som på grund af lagstiftningen i Preussen och Frankrike yrka, att koncession hos oss måtte omfatta ett område ungefär så stort som koncessionsområdena i nämnda länder. Stenkolslagren

Angående förslag till lag angående eftersökande och bearbetande af stenkolsfyndigheter.
(Forts.)

Angående
förslag till
lag angående
eftersökande
och bearbe-
tande af sten-
kolsfyndig-
heter.
(Forts.)

derstädes äro så mycket mäktigare än våra, att t. ex. 600 till 700 hektar i Frankrike motsvara 3,000 till 4,000 hektar i Sverige. Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Herr Thomasson: Äfven mig har Utskottets förslag synt något för långt gående, men icke så mycket för långt, som Kongl. Maj:t och komitén funnit. Man kan räkna olika. Likasom jag tror, att Kongl. Maj:t och komitén räknat för lågt i fråga om den blifvande ärliga afverkningen, likaså tror jag, att den ärade talaren från Malmö sett saken för ljus. Man kommer nu upp till mellan fem och femton tunnlands brytning om året, och jag tror, att man skall komma upp till tjugu tunnland i medeltal. Om man nu såsom maximum för koncession skulle taga 1,000 hektar, så motsvarar detta 100 års brytning. 100 år är en lång tid; och om jag också antager, hvad erfarenheten visat, att under de första 30 till 40 åren man icke gör någon vinst, så återstå dock 60 till 70 år för upphemtande af frukterna af arbetet. Att längre in i framtiden utsträcka förfogandet öfver marken skulle kunna vara för landet vädligt. Det skulle kunna hindra företag, som skulle vara af stor vigt för det allmänna. Om man således, å ena sidan, tillförsäkrar industriidkaren att få sina på företaget nedlagda penningar igen med vinst och, å den andra, lemnar tillfälle att för framtiden förfoga öfver här i fråga varande områden har man, tror jag, gått en lycklig medelväg. Jag yrkar därför bifall till min reservation, eller att siffran 1,500 i 5 § ändras till 1,000.

Med Herr Thomasson instämde Herr *Thestrup*.

Herr And. Persson: Ända sedan stenkolsfrågans uppkomst har det alltid funnits personer, som betraktat denna industri i för stor skala; och jag märkte, att jemväl mina vänner, talarne på malmö- och stockholmsbanken, se saken i för stor utsträckning och i för stor skala.

Af den undersökning utaf vederbörande vetenskapsmän, nemligen geologerna, som föreligger, framgår, såsom äfven från statsrådsbanken blifvit omnämndt, att den stenkolsförande formationen utbreder sig öfver ett område af sju qvadratmil, hvilket område är fördeladt uti tre särskilda komplex. Genom omfattande undersökningar och djupborrningar på dessa ställen, har det dock faktiskt blifvit ådagalagdt, att der icke finnas några egentliga stenkolslager, på de tvenne områdena, nemligen det mellersta och det sydligaste, åtminstone inga som det lönar sig att bearbeta. Endast det nordligast belägna är det, der stenkolsbrytningar pågå. På detta område anses stenkolsflötserna vara brytvärda, dock icke på långt när öfverallt här. Det är mycket tvifvelaktigt, om det på ens en half mils omkrets kring de nu bearbetade ställena finnas några kolfyndigheter, värda att tillgodogöra sig. Må ingen föreställa sig att det kan blifva tal om att räkna de stenkolsbrytande bolagen i femtiotal. Nej, blir det fem eller på sin höjd tio bolag, som komma att idka gruodrift på det stenkolsförande området, så

är det högt räknadt. Kan det under sådana förhållanden vara rimligt att göra koncessionsområdena så stora, som här är föreslaget, hvarigenom på ett eller ett par bolags händer stenkolsbrytningen monopoliseras för en lång framtid!

Talaren på malmöbänken höll före, att ett starkt bolag är bättre än flera små, och han motiverade dermed sin åsigt om att koncessionsområdet borde utsträckas till 1,500 hektar, hvarigenom han ock förmenade att koldriften skulle påskyndas. Detta lära väl dock icke få betraktas som en gifven följd, när Utskottet icke föreslagit någon ökad arbetsskyldighet i förhållande till det större grufbrytningsområdet, utan bibehållit samma arbetsskyldighet för 1,500 hektar, som komiterade föreslagit för 500. För öfrigt anser jag i motsats mot honom att det vore en lycka för provinsen, om också icke för bolagen, om kolbrytningen icke komme att försiggå i så stor skala som man här tyckes förespegla sig. Hårtill har jag flera skäl, bland andra särskildt det, att en högt uppdrifven kolbrytning ovilkorligen skulle stegra arbetsprisen i provinsen, i synnerhet för jordbrukarne, till en så enorm höjd, att det blefve omöjligt för dem att i detta afseende uthärda en täflan.

För min del är jag derföre öfvertygad, att koncessionsområdet bör begränsas till det af Kongl. Maj:t föreslagna. Jag anser detta vara nu så mycket nödvändigare som, i fall Första Kammaren, efter hvad jag har all anledning att tro, kommer att antaga ett yrkande om ännu högre koncessionsområde, Andra Kammaren möjligen vid en blifvande sammanjemkning kan nödsakas medgifva områdets utsträckning ända till 1,000 hektar, eller till hvad Herr Thomasson i sin reservation påyrkat.

Jag tror derföre att Kammaren handlar försigtigast genom att hålla sig till hvad Kongl. Maj:t härutinnan föreslagit.

Herr Helander: Här har anmärkts, att man i utlandet ofta får nöja sig med mindre område för stenkolsbrytning, än som Utskottet nu föreslagit. Herr Herslow, med hvilken jag i öfrigt instämmer, har påvisat orsaken till detta förhållande, nemligen att i utlandet stenkolslagren äro långt mäktigare än hos oss. Men det är också en annan omständighet, som gör att man i vårt land bör taga arealen för stenkolsbrytning större. Man går nemligen icke till väga här på samma sätt som i utlandet. Der är det medgifvet att vid bearbetandet af stenkolsfyndigheter gå under husen, ja under hela städer. Här får man gifva plats för äfven de minsta och obetydligaste byggnader, och afräkna mark för pelare ända ned i botten, af betydlig areal. Tager man då med i räkningen alla de stora byggnader, som inräknas i koncessionsområdet, så finner man att den areal, som i verkligheten bearbetas, är vida mindre än den, hvarom talas i koncessionen.

Jag yrkar bifall till paragrafen sådan Utskottet föreslagit densamma.

Herr Herslow: Min ärade vän på skånebanken yttrade, att, då en stor del af våra stenkolsförande lager äro ytterst tunna och

*Angående
förslag till
lag angående
eftersökande
och bearbe-
tande af sten-
kolsfyndig-
heter.
(Forts.)*

Angående
förslag till
lag angående
eftersökande
och bearbe-
tande af sten-
kolsfyndig-
heter.
(Forts.)

små, man icke kunde antaga, att flera än 5 eller 10 bolag skulle uppstå för stenkolens bearbetning. Detta är också min åsigt. Men just därför att jag tror, att man icke kan påräkna mer än högst 10 bolag, så anser jag, att man icke bör vara så ytterst noggrann i fråga om storleken af det koncessionsområde, som skall tillmätas dem. Och här är ju endast fråga om, att i lagen bestämma ett maximum, derinom Kongl. Maj:t skulle ega rätt att tilldela den koncessionssökande det område, som Konungen i hvarje fall pröfvar lämpligt. Dessutom är att bemärka en annan omständighet. Om ett nytt bolag slår ned ett schakt och kommer till en tunnare och sämre flöts än de vanliga, så kan detta nya bolag måhända icke begagna den. Ty förvaltningskostnaden för det nya bolaget och utgifterna för nytt schakt och för flötsens bearbetning skulle hlifva så stora, att det icke vore skäl att söka tillgodogöra sig flötsen. Men ett äldre bolag, som icke får nya förvaltningskostnader för den nya flötsen och som dessutom möjligen kan bearbeta denna flöts från något schakt som det redan har i närheten, det skulle kunna tillgodogöra sig ett sådant tunnare lager.

Den ärade talaren sade vidare att de stora bolagen skulle uppdrifva arbetsprisen. Ja, det kan nog vara sant, att arbetsprisen kunna stiga. Men jag frågar: stegras arbetsprisen mera, om ett område af 1,500 hektar bearbetas af ett bolag med tre schakt, än om detta område bearbetas af tre bolag med hvardera ett schakt? Alltså: jag medgifver, att det kan vara en olägenhet att arbetsprisen stegras; men deras höjning eller minskning beror icke på koncessionsområdets utsträckning eller minskning.

Vidare erinrar han, att det icke kan vara skäl att monopolisera de gamla bolagen. Det är just hvad jag också anser, och *derföre* vill jag hafva en utsträckning af koncessionsområdet. Ty det är alldeles gifvet, att ett stort bolag, som kanske innehar utmål af tillsammans 2- å 3,000 hektar och kan sitta qvar på den gamla grunden, icke skall söka koncession, utan sitter qvar, om icke ett sådant koncessionsområde kan tilldelas bolaget, att det kan få en tillräckligt utsträckt verksamhet. Jag känner sjelf noga ett bolag, som disponerar ett område af nära 4,000 hektar. Det kan icke bearbeta hela detta område, men det behåller detsamma tills vidare. Skulle dock bolaget kunna tilldelas ett område, som vore för detsamma fullt tillräckligt att bearbeta, så skulle det möjligen besluta sig för att söka koncession. Ur dessa synpunkter ber jag ännu en gång att få yrka bifall till Utskottets förslag. Ty Utskottets bestämmelse kan, så vidt jag förstår, icke skada någon, men den kan under vissa förhållanden främja stenkolsbrytningen och den kan underlätta öfvergången från det gamla till det nya systemet.

Herrar *Ahlström* och *Lundström* instämde med Herr *Herslow*.

Herr *And. Persson*: Jag vill endast fråga Herr *Herslow* om han verkligen tror att de gamla bolagen skola öfvergå på det nya koncessionssystemet ifall § 45 i det förevarande lagförslaget godkännes. För min del tviflar jag starkt derpå, enär nämnde § till-

försäkrar de gamla bolagen långt större fördelar, än koncessions-systemet skulle gifva dem.

Herr Hammarberg: Ehuru främmande för denna fråga och personligt ointresserad af densamma, vill jag likväl, eftersom jag i alla fall skall afgifva min röst deri, hafva uttalat den åsigt, att det ligger i hela landets intresse att bereda denna stenkolsindustri så stora förmåner som möjligt för att den må utveckla sig; hvaraf också följer att jag lika med Herr Herslow, med hvilken jag för öfrigt instämmer, icke anser det välbetänkt att inskränka denna industris verksamhet inom så små områden, som af ett par talare här ifrågasatts. Jag yrkar därför bifall till Utskottets förslag.

*Angående
förslag till
lag angående
eftersökande
och bearbe-
tande af sten-
kolsfyndig-
heter.*

(Forts.)

Sedan öfverläggningen förklarats slutad, gaf Herr Talmannen propositionen, dels på bifall till Utskottets förslag i oförändradt skick, dels på bifall till det af Herr Thomasson framställda ändringsförslag, och dels slutligen på godkännande af paragrafen med den lydelse, som af Kongl. Maj:t föreslagits; och fann Herr Talmannen svaren hafva utfallit med öfvervägande ja för den förstnämnda propositionen. Votering blef begärd och företogs, sedan till kontrapositionen antagits godkännande af paragrafen med den lydelse, Kongl. Maj:ts proposition utvisade, enligt en nu uppsatt och af Kammaren godkänd, så lydande voteringsproposition:

Den, som godkänner den af Lag-Utskottet föreslagna lydelsen af femte paragrafen i föreliggande lagförslag, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren godkänt paragrafen med den lydelse, Kongl. Maj:ts proposition utvisar.

Röstsedlarne sammanräknades och visade 75 Nej mot 69 Ja; varande alltså paragrafen godkänd med den lydelse Utskottet föreslagit.

Herr Talmannen aflägsnade sig nu och Herr vice Talmannen öfvertog ledningen af Kammarens förhandlingar.

§§ 6—15.

Godkändes.

§ 16 lydde:

Angående
förslag till
lag angående
eftersökande
och bearbe-
tande af sten-
kolsfyndig-
heter.
(Forts.)

Enligt Kongl. Maj:ts förslag:
Under jord må innehafvare af
koncession drifva arbetet å hela
det område, koncessionen omfat-
tar, allenast med de inskränk-
ningar, att arbetet icke utan så-
dant tillstånd, som i 13 § omför-
mäles, får ega rum lodrätt under
ett område i dagen med utsträck-
ning af femton meter från sådana
byggnader och platser, som i 1
mom. af sagde § äro uppräknade,
samt med utsträckning af trettio
meter från sådan jernväg eller
kanal, som är upplåten för all-
män trafik, och att arbete ej hel-
ler får verkställas lodrätt under
kyrkogård eller begravningsplats.

Hvad i denna § är stadgad
om hinder mot arbete under jord
vare icke gällande, om hindret
tillkommit efter koncessionens
meddelande.

Enligt Utskottets förslag:
*Innehafvare af koncession vare
berättigad att å hela det område,
koncessionen omfattar, under jord
drifva arbetet, dock med följande
inskränkningar:*

a) sådant arbete får icke ega
rum lodrätt under kyrkogård eller
begravningsplats eller under ett
område i dagen med utsträckning
af femton meter från kyrka;

b) arbete af förutnämnda be-
skaffenhet må utan sådant till-
stånd, som i 13 § omförmäles,
icke verkställas lodrätt under ett
område i dagen med utsträckning
af femton meter från boningshus
och med utsträckning af trettio
meter från sådan jernväg eller
kanal, som är upplåten för all-
män trafik; skolande detta afstånd
hvad angår jernväg beräknas från
dess närmaste spår; samt

c) grufarbete, som bedrifves på
mindre djup än trettio meter un-
der jordytan, må utan tillstånd,
som i 13 § 1 mom. sägs, icke ske
lodrätt under ett område i dagen
med utsträckning af femton meter
från någon vid gård uppförd, till
boningshus ej afsedd åbyggnad
eller tomtplats eller trädgård.

Hvad i denna paragraf är stad-
gad om hinder mot arbete under
jord vare icke gällande, om hindret
tillkommit efter koncessionens med-
delande.

Beträffande denna paragraf afgåfvos yttranden af

Herr A. d. Persson: Vid denna paragraf stöta vi på en af
Lag-Utskottet företagen s. k. förbättring af Kongl. Maj:ts förslag,
enligt hvilket förbättringsförslag det skulle medgifvas koncessions-
innehafvare rätt att gå under hvilka byggnader som helst med
undantag af kyrkor och boningshus. För min del vet jag icke, hvar-
för Utskottet velat gå så långt i detta hänseende. Utskottet har
utan tvifvel undantagit boningshusen för att, såsom det heter i
Utskottets motivering, skydda invånarne; men det torde vara Ut-
skottet likasom Kammararens ledamöter i öfrigt bekant, att äfven
i andra hus än boningshus människor uppehålla sig åtminstone

tidtals på dygnet, och det torde väl icke stå i Lag-Utskottets makt att bestämma den tid, då ett befaradt ras skall inträffa, eller att det skall ega rum under den tid, då menniskor icke uppehålla sig i dessa andra hus. Dertill kommer, att, på landet, åtminstone i Skåne, finnas, å ena sidan, boningshus, hvilka icke äro tyngre än ett par hästlass och ofta hvilat på en under husets hela längd utsträckt trästock, och å den andra sidan af sten till 7 à 8 alnars höjd uppförda ladugårdshus, rymmande ända till ett par hundra kreatur, hvilka äro, jag antager det, sinom tusende gånger tyngre än ett dylikt ringa boningshus; och det förefaller mig, som skulle fara för ras förefinnas i större grad vid sådana ladugårdshus än vid de små boningshusen, och de kunna ju, såsom jag förut nämnt, inträffa lika lätt då menniskor uppehålla sig i ladugårdshusen, som då de äro borta derifrån. Den för behandling af denna fråga år 1872 tillsatta komitén, hvilken afgaf sitt utlåtande i ämnet år 1874, respekterade det för närvarande fridlysta området af 100 famnar åtminstone så till vida, att en grufegare icke skulle ega rätt att öfverskrida det fridlysta området från boningshus och trädgård utan att förut göra anmälan hos vederbörande bergmästare, som efter syn på stället skulle föreskrifva de säkerhetsmått, som borde vidtagas för skyddande af husets invånare. Tre af komiténs ledamöter voro dock af skiljaktig mening och ansågo, att en grufegare under inga omständigheter borde få gå in på det fridlysta området, emedan det syntes dem, som om lagstiftningen under senare åren gått i den riktningen, att man borde snarare inskränka än utvidga inmutningsrätten. Från denna mening voro dock två af dessa tre komitédamöter i så mätto skiljaktige, att de ville tillåta en stenkolsbrytning, *efter sakkunnig persons hörande*, på 60 fots afstånd från husen.

Kongl. Maj:t har nu, i enlighet med komiténs åsigt, föreslagit, att arbetet icke skulle få ske på ett afstånd af 15 meter från byggnaderna; och det synes mig, som om, med nödig varsamhet och tillbörligt aktgifvande på, att man icke alltför mycket ingriper i den enskildes egande- och dispositionsrätt öfver hus och hem, det vore tillräckligt att tillåta stenkolsbrytningen få fortgå så nära jordegarnes byggnader som 15 meter.

På dessa grunder kan jag icke biträda Utskottets förslag i denna del utan anhåller om afslag derå och bifall till paragrafen, sådan den af Kongl. Maj:t föreslagits.

Herr Sven Nilsson: Det är väl knappt att hoppas att få någon ändring i Utskottets förslag i denna § efter de beslut som redan blifvit fattade. Eljest synas de skäl emot detsamma, som herr Anders Persson anfört, vara af den vikt, att de borde af Kammaren beaktas, i synnerhet sedan hvad Utskottet föreslagit i 5 § blifvit bifallet. Jag skall derföre anhålla om bifall till Kongl. Maj:ts förslag, på det sätt likväl, att sista stycket deri uteslutes, hvilket lyder sålunda: »Hvad i denna § är stadgadt om hinder mot arbete under jord vare icke gällande, om hindret tillkommit efter koncessionens meddelande». Då nemligen enligt Kammarens

*Angående
förslag till
lag angående
eftersökande
och bearbe-
tande af sten-
kolsfyndig-
heter.*
(Forts.)

*Angående
förslag till
lag angående
eftersökande
och bearbe-
tande af sten-
kolsfyndig-
heter.
(Forts.)*

beslut vid 5 § koncession kan omfatta ett område, som utgöres af ända till 1,500 hektar, kommer den enskildes rätt med bibehållande af detta stadgande i hög grad att äfventyras. Det kommer nemligen att inträffa, att flera hemman ingå i ett sådant område, och om då deras egare skulle vilja stycka dem, sedan koncessionen är beviljad, och nya byggnader komma att uppföras, kunna de icke göra detta med full trygghet. Jag vet visserligen, att ingen kan neka dem att bygga på sina egor, hvar de vilja, men risken blefve dock större än den förut varit, då grufvegaren skulle få rätt att drifva sitt arbete under byggnaden äfven sedan byggnaden blifvit uppförd, och derigenom äfventyra också byggnadens varaktighet. Detta anser jag vara så orimligt och ingripande i eganderätten, att jag icke kan vara med derom. Hade åter 5 § blifvit antagen i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts förslag, hade risken för jordegaren icke varit så stor, men, som det nu är, kan jag icke annat än yrka bifall till herr Anders Perssons förslag, dock så att sista stycket i paragrafen uteslutes.

Herr Frih. Nordenskiöld: Jag skall deremot förorda bifall till Utskottets förslag. I mom. c) af 16 § är stadgad en ytterligare trygghet för boningshus, i det den frihet, som förut möjligen funnits för grufvegare att gå fram med sitt arbete äfven under byggnader, som ej vore afsedda till boningshus, icke gäller, om grufarbetet företages på ett mindre djup än 30 meter eller ungefär 100 fot under jordytan. Ett hvalf af 100 fots tjocklek öfver ett grufarbete, som på sin höjd bildar en horisontel ort af 6 fots höjd, är absolut betryggande. Såvidt jag kan erinra mig har man icke heller exempel från Skåne derpå, att på grund af grufvorns instörtande sättningar egt rum, hvilka vållat någon nämnevärld skada. Då nu i paragrafen stadgas, att nödiga pelare skola lemnas under boningshus och ett tillräckligt område der omkring, är derigenom full trygghet beredd dem, som bo ofvan jord. Skulle likväl någon sättning ske, blir det icke något våldsamt ras, och för den sättningen fås ju ersättning. Vi hörde nyss Herr Anders Persson tala om exempel från vår bergslag, men brytningen sker der annorlunda. Der brytes malmen i ofantliga oregelmessiga hvalf, och om man icke understöder dessa med nödiga pelare, störta de in, och då uppkomma så kallade grufstötar, hvarvid mycket betydliga ras ega rum, men någon fara för dylika ras finnes icke vid stenkolsbrytning. Utomlands finnas vida betydligare stenkolsgrufvor än här, och man har exempel på, att de utan fara kunna framdragas under hela städer. För min del anser jag därför, att, om denna paragraf antages såsom Utskottet föreslagit densamma, jordegaren får full och absolut trygghet, och att vi vid lagstiftning icke böra låta oss ledas af rent af barnsliga fördomar. Jag anhåller således om bifall till Utskottets förslag till § 16.

Herr Ahlström: Jag tror det vara skäl att i en punkt åtminstone fästa afseende vid hvad Herr Anders Persson anfört,

nemligen då han gjorde skilnad mellan egentliga boningshus och sådana hus, som icke äro afsedda till boningshus, men dock under vissa tider begagnas till vistelseort för människor, och jag tror, att den af honom anmärkta oegentligheten skulle kunna hjälpas genom en obetydlig ändring af ordställningen i mom. 3 af paragrafen. Men äfven i öfrigt anser jag hela uppställningen, hela redaktionen af denna paragraf icke vara lycklig, utan tror, att man borde omarbete densamma. Till skäl härför skall jag be att få anföra: denna paragraf handlar om arbete under jord i motsats mot en föregående paragraf, som behandlar arbete ofvan jord. Det synes mig derföre, att man straxt i början af paragrafen bort definiera det arbete, hvarom här är fråga, och således, i stället för att såsom nu något in i paragrafen säga: »under jord drifva arbetet», börja med orden: »arbete under jord». Då blefve genast i begynnelsen af paragrafen mera tydligt uttryckt, att i densamma talas om rätten att under jord drifva arbete. Man kunde då i de särskilda momenten undgå att hänvisa till detta i ingressen till paragrafen omnämnda arbete, som nu betecknas med olika benämningar, eller i mom. a) med »sådant arbete», i mom. b) med »arbete af förutnämnda beskaffenhet» och i mom. c) med »grufvarbete». Detta synes mig kunna göras enklare genom att arbetet nämnes blott en gång och detta i ingressen, och genom en sådan förändrad uppställning skulle man ock undvika uppreparandet flera gånger af »lodrätt under» och »ett område i dagen med utsträckning af». Genom den förändrade uppställning jag vill gifva paragrafen skulle man dessutom vinna, att i mom. b) icke blefve såsom nu sammanförda fall, som hänföra sig till både 1:sta och 2:dra mom. af § 13, utan att mom. b) finge afse hvad som omförmäles i § 13, mom. 1, det vill säga man skulle i ett moment förena den förra delen af mom. b) med hvad som nämnes under mom. c), och låta senare delen af mom. b), som har sin motsvarighet i mom. 2 af § 13, blifva såsom mom. c) enastående för sig. Detta synes mig komma att medföra reda.

Hvad beträffar Herr Sven Nilssons yrkande att utesluta sista punkten af paragrafen, kan jag icke annat än motsätta mig det, emedan ett sådant uteslutande skulle kunna föranleda till, att någon, som af en eller annan anledning sådant ville, skulle genom att uppföra en aldrig så obetydlig, men till bostad för människor afsedd byggnad, kunna vålla grufvegaren synnerligen stora olägenheter och stora kostnader, ja kanske rent af omöjliggöra för honom grufdriften. Derföre anser jag, att den punkten i momentet bör kvarstå.

På grund af hvad jag sålunda anfört, har jag försöksvis uppsatt ett förslag till redaktion af paragrafen, som jag ber att få uppläsa. Det är så lydande:

§ 16.

»Arbete under jord må af koncessionsinnehafvaren drifvas a hela det område, koncessionen omfattar, med undantag för hvad deraf är beläget lodrätt under:

Angående förslag till lag angående eftersökande och bearbetande af stenkolshynder.
(Forts.)

Angående
förslag till
lag angående
eftersökande
och bearbe-
tande af sten-
kolsfjädig-
heter.
(Forts.)

a) kyrkogård eller begravningsplats eller ett område i dagen af femton meter från kyrka;

b) ett område af lika stor utsträckning från boningshus eller, om arbetet bedrifves på mindre djup än tretio meter under jordytan, jemväl från annan vid gård uppförd bostad för människor ej inrymmande åbyggnad eller tomtplats eller trädgård, så framt ej sådant tillstånd erhållits, som i 13 § 1 mom. omförmåles, samt

c) ett område af tretio meter från allmänt trafikerad jernväg eller kanal, med mindre vederbörande embetsmyndighets tillstånd dertill förvärfvats; skolande afståndet hvad angår jernväg beräknas från dess närmaste spår.

Hvad i denna paragraf är stadgad om hinder mot arbete under jord vare icke gällande, om hindret tillkommit efter koncessionens meddelande.»

Jag föreställer mig, att herrarne skola medgifva, att genom en sådan redaktion de fördelar skulle vinnas, jag nyss påpekade, och väsentligen också det, att paragrafen skulle blifva kortare och enklare. Jag kan dock icke begära, att denna förändring skall genast blifva antagen af Kammaren, utan jag får nöja mig med att yrka återremiss å densamma, så att redaktionsförslaget må kunna tagas under öfvervägande.

Herr Thomasson: Om Utskottet hade trott att någon bestämmelse i förevarande paragraf skulle innebära den ringaste fara för människors lif eller välfärd, så skulle hvarken jag eller någon annan af Utskottets ledamöter hafva tillstyrkt de vidtagna förändringarne; men erfarenheten såväl från utlandet som från vårt eget land har ådagalagt, att ifrågavarande bestämmelser medföra den fullaste trygghet i detta afseende. Den komité, som afgifvit detta förslag och af hvilken Herr Anders Persson sjelf varit ledamot, har sagt, att 15 meters afstånd är fullt betryggande i fråga om arbete under jorden, och det är detta afstånd, som är iakttaget i Utskottets förslag i alla de fall, då icke ännu större afstånd föreskrifvits.

Herr Anders Persson påpekade särskildt, att Utskottet skulle hafva förbisett, att det finnes vissa byggnader, som visserligen icke benämnas boningshus, men i hvilka dock människor tillfälligtvis vistas. Jag ber då att få fästa uppmärksamheten på att så vidt icke blott jag utan alla de, som i saken yttrat sig, hafva sig bekant, har något ras till följd af stenkolsgrufvedrift aldrig inträffat i vårt land. Deremot medgifver jag, i motsats till hvad Friherre Nordenskiöld påstod, att sättningar någon gång skett på uthusbyggnader; men af sådana sättningar lida väl icke de, som tillfälligtvis uppehålla sig i en dylik byggnad. Dessa bestämmelser äro alldeles icke afsedda för ras, emedan man ansett sådana omöjliga. Jag tror sålunda att Utskottets förslag i denna paragraf icke innehåller annat än hvad som å ena sidan är fullt betryggande för människors lif och helsa och hvad som å den andra är förestafvad af billig hänsyn till industriens kraf. Vill man verkligen att denna industri skall komma till stånd, så bör man icke ställa

några onödiga hinder i vägen för densamma. Vi hafva tillräcklig erfarenhet från utlandet att icke låta afskräcka oss af de stora distanser, som man i början ansåg nödvändiga i detta afseende. Stadgandet i mom. c) är väl det, som egentligen stöter. Men jag vill fästa uppmärksamheten derpå, att den större befo genhet, som man genom detta stadgande lemnar industriidkaren, är beroende deraf, att brytningen under jord sträcker sig så djupt ned, att det är ett afstånd af 30 meter eller omkring 100 fot mellan jordytan och brytningsfältet och en sådan bestämmelse är efter allt hvad erfarenheten gifvit vid handen fullt betryggande med undantag endast för de fall, då någon obetydlig sättning kan inträffa. Att sådana sättningar kunna inträffa, förutsätter hela industrien, men deraf har också förslaget intagit alla möjliga bestämmelser för att jordegaren i sådana fall skall få full och till och med mer än full ersättning. Jag tror verkligen icke att Utskottet gått längre än som med skäligt afseende på industriens uppblomstrande är nödvändigt.

Hvad beträffar det af Herr Sven Nilsson gjorda yrkandet, att sista stycket i mom. c) skulle strykas, så har det redan blifvit bemött af min ärade vän på Malmöbanken. Det är ju tydligt att strykningen af det i nämnda stycke intagna stadgandet icke allena st icke skulle bereda jordegaren någon större trygghet utan också omöjliggöra hela industrien. Det iakttages alltid i lagstiftning sådana som denna, att det skydd man lemnar bestående förhållanden icke skall tillerkännas sådana förhållanden, som sedan tillkomma. I den af Riksdagen nyligen antagna lagen angående ersättning för skada till följd af jernvägs drift finnas alldeles likadana bestämmelser intagna, som de här föreslagna. Egarne till de byggnader, som ligga i närheten af jernvägen när den bygges, äro tillerkända ersättning för den skada de genom jernvägens drift kunna tillfogas, men om det sedermera bygges ett hus inom ett visst afstånd från jernvägen, så har egaren till detta hus icke någon rätt till skadeersättning.

Jag motsätter mig således uteslutandet af sista stycket i 16:de §:n, likasom jag yrkar bifall till paragrafen i öfrigt.

I fråga om Herr Ahlströms förslag vill jag säga, att jag varit i tillfälle att se det och erkänner att det i afseende på formen är mycket bättre än Utskottets förslag; men jag hemställer dock, huru vida det kan vara skäl att blott för att få en bättre redaktion återremittera denna paragraf och sålunda uppskjuta den slutliga behandlingen af hela förslaget. Jag fruktar för öfrigt att om denna paragraf blefve bättre redigerad, den derigenom skulle blifva i föga öfverensstämmelse med förslaget i öfrigt, som sannerligen icke är för väl redigeradt.

Jag anhåller om bifall till Utskottets förslag.

Häruti förenade sig Herrar *Smedberg* och *Folke Andersson*.

Herr And. Persson: Jag begärde ordet i anledning af Friherre Nordenskiölds yttrande, att stenkolsbrytning på 30 meters

Angående förslag till lag angående eftersökande och bearbetande af stenkolsfyndigheter.
(Forts.)

Angående
förslag till
lag angående
eftersökande
och bearbe-
tande af sten-
kolsfyndig-
heter.
(Forts.)

djup vore fullt betryggande för sättning, och att icke några omständigheter förefunnnes, som kunde föranleda hysande af en annan mening. Jag ber dock att få nämna, att jag har mig bekant, att vid en af de skånska stenkolsgrufvorna, der man arbetat på ett djup af 150 till 160 fots djup under jordytan, hafva ändock sättningar uppstått, som på marken äro tydligt skönjbara. En jernväg är dragen deröfver och sättningen kan ganska lätt iakttagas. Uti åtminstone ett af de boningshus, som i närheten äro uppförda, hafva betydliga sprickor uppstått. Påståendet, att absolut trygghet i detta afseende skulle vara förenad med arbetets bedrivande på ett djup af 50 meter, är således icke sant. Äfven om arbetet bedrivnes på en tredjedels större djup, kan det ändock icke under alla omständigheter vara tryggande. Enligt mitt förmenande beror detta utslutande på de jordlager, som förefinnas. På många ställen, der schakt blifvit framdrifna, har man funnit sandstenshaltiga lager, gående ända ned till kolfötsen, hvaremot på andra ställen man emellan de fasta lagren påträffat flytande jordlager, och i sådant fall är faran för sättning naturligtvis betydligt större. Jag vill särskildt nämna, att vid en af de omtalade grufvorna, vid Engelholm, har man måst borra till ett ganska betydligt djup, innan man kommit igenom de flytande lagren till fast lager. Med hvad jag sagt anser jag mig också hafva besvarat Herr Thomassons anmärkning, att man icke har någon erfarenhet af, att ras inträffat, ty på de områden, der hittills brytning skett, har man städe påträffat fastare lager än på andra ställen i de kolförande orterna, der man gjort undersökningar.

Den ärade vice ordföranden i Lag-Utskottet yttrade vidare, att jordegaren alltid finge tillräcklig och mer än tillräcklig ersättning för möjligen uppkommande skada. Detta beror dock naturligtvis utslutande på, huru vida han kan leda i bevis, att skadan uppkommit till följd af grufbrytningen. Och jag hemställer till Eder, mine herrar, huru vida det kan antagas, att under alla omständigheter, då till exempel på ett hus skett en sättning, två vittnen skola kunna vid domstol på ed intyga, att sättningen uppstått till följd af grufbrytningen. Detta kan ofta blifva omöjligt att leda i bevis. Jag ber att få nämna ytterligare ett exempel. I Skåne är det, på de allra flesta ställena nödvändigt att för husets och kreaturens behof gräfvu brunnar på djupet för erhållande af vatten. Om det då inträffar, att till följd af pågående grufbrytning i närheten vattnet drager sig ifrån en dylik brunn, så att den utsinar, så är det efter min uppfattning ofantligt svårt att kunna bevisa, att detta skett till följd af grufbrytning; och om icke grufbolaget godvilligt lemnar ersättning, så är det i nio fall utaf tio omöjligt att erhålla någon godtgörelse härför. Jag känner en af mina grannar, hvilken det hände, att vid en jernvägsanläggning, som drogs fram i närheten af hans gård, en sänkning måste göras i marken, till följd hvaraf vattnet i hans brunn utsinade. Han måste då i anledning häraf betydligt fördjupa sin brunn. Efter någon tids förlopp kom ett stenkolsbolag och gjorde en schakt-sänkning i närheten, till följd hvaraf vattnet ur hans brunn

återigen drog sig bort. Han nödgades då ännu en gång omgräfvu sin brunn. Mannen kunde icke leda i bevis den verkliga orsaken till detta förhållande och fick till följd deraf vidkännas en förlust af några hundra kronor; men hvarken jernvägen eller stenkolsbolaget betalade i skadeersättning ett öre. Det är till och med tvifvelaktigt, huruvida en domstol i detta fall skulle kunnat tillerkänna honom ersättning. Jag har velat nämna detta, på det man icke måtte tro, att det alltid är så lätt att bevisa, att skadan skett af den eller den orsak.

Herr Sven Nilsson yrkade, att den sista delen af mom. c) borde utgå. Jag har alltid ansett, att de personer, som köpt sin jord, hafva bättre rätt än sådana, måhända äfventyrare, som af rent vinstbegär förskaffat sig en inmutningssedel, och det har derfor för mig äfven varit påkostande att bifalla detta mom., ty det är inga småsaker, som der äro i fråga. Om t. ex. ett hemman på 50 eller 100 tunnland skulle delas mellan två arfvingar, och man vore nödsakad att bygga på den del af marken, som blifvit utbruten, så lär detta för dem icke aföpa utan stora kostnader; ty först och främst skall anskaffas vatten för ladugårdens och husets behof, och sådant torde nästan vara omöjligt att få, om jorden är undergräfd på 30 meters djup. Jag har i alla fall måst gifva med mig i detta hänseende af skäl som äro i komiténs betänkande framhållna, och jag har gjort det i förhoppning, att förslaget, som är till nytta för industrien, skulle kunna vara i hufvudsak antagligt. Men då man vill utsträcka industriens kraf så långt, som här skett i vissa fall, så är det med verkligt vemod man röstar för detta förslag; ty förnekas kan icke att särskildt detta mom., mot hvilket anmärkning gjorts, djupt ingriper uti jordegarnes rätt.

Herr Lundström: I likhet med Lag-Utskottets vice ordförande tror jag icke någon afsevärd skada kan uppkomma derigenom att, om mom. c) bifalles, större ras i dagen skulle vara att befara, då arbetet bedrifves på ett djup af mer än 30 meter. Jag vill likväl icke förneka, att sättningar under vissa omständigheter kunna förekomma, men dessa blifva nog i allmänhet obetydliga och kunna icke medföra förödande skada. Möjligen kan en och annan byggnad härigenom något skadas, men grufvegaren har ju, för att ersätta dylika skador, deponerat ett högst betydligt belopp. Således hyser jag inga betänkligheter vid att bifalla mom. c).

Då det emellertid här yrkats återremiss, vill jag, i händelse detta blir Kammarens beslut, fästa uppmärksamheten på en annan omständighet. Det heter i mom. b), att arbetet icke må verkställas lodrätt under ett område i dagen med utsträckning af trettio meter från sådan jernväg, som är upplåten för allmän trafik, och detta är ju i sin ordning. Men då en jernväg stryker öfver hela koncessionsområdet delar den detsamma i två delar, och grufvegaren måste då upptaga två eller flera schakt, på hvardera sidan om jernvägen. Det kan icke medföra någon fara för jernvägen att tillåta det kommunikations- och luftvexlingsorter finge drifvas under densamma med iakttagande af vederbörliga försigtighetsmått i synner-

*Angående
förslag till
lag angående
eftersökande
oah bearbe-
tande af sten-
kolsfyndig-
heter.*
(Forts.)

Angående
förslag till
lag angående
eftersökande
och bearbe-
tande af sten-
kolsfyndig-
heter.
(Forts.)

het som dessa orter icke behöfde vara så särdeles stora, ofta kanske af endast 6—8 fots bredd och höjd. En dylik tillåtelse skulle likväl minska grufvegarens omkostnader högst betydligt.

Om således paragrafen återremitteras, anhåller jag få fästa Utskottets uppmärksamhet äfven på denna sak samt att Utskottet ville tillse, huru vida icke sådana kommunikationsorter kunde få anläggas äfven under jernväg, med iakttagande af de säkerhetsåtgärder, som vederbörande bergmästare kunde komma att föreskrifva.

Herr Sv. Nilsson: Jag vågade verkligen knappast begära ordet, sedan från stockholmsbänken yttrats, att det af mig framställda förslaget vore en ren barnslighet. Men jag föreställer mig, att de upplysningar, som sedan lemnats af Lag-Utskottets vice ordförande och en talare på malmöbänken, gjort, att Friherre Nordenskiöld kommit på den tanken, att det icke var sådana barnsligheter, som han trodde. Jag föreställer mig tvärt om, att han icke i denna fråga hade reda på hvad han eljest, i den ställning han intager till frågan, borde hafva reda på.

Jag begärde egentligen ordet för att bemöta ett yttrande af Utskottets vice ordförande. Han sade, att Riksdagen nyligen antagit en annan lag, deri en sådan undantagslagstiftning som den ifrågavarande finnes införd, och tillade, att man varit tvungen att göra det. Men jag vill fästa uppmärksamheten derpå, att det är en stor skillnad mellan dessa båda lagar. En jordegare kan bygga sitt hus annorstädes än bredvid jernvägen och kan således lätt skydda sig för den fara, som ligger deri, att en jernväg går fram der i närheten. Helt annat är förhållandet i fråga om stenkolsgrufvedrift. Sedan ett bolag fått koncession på en jordegares hela jordområde, är det icke jordegaren möjligt att bygga annorstädes än på det område, som kan undermineras af bolaget. Här kan således jordegaren ej skydda sig emot en ganska möjlig förlust, för hvilken jag tror att jordegaren icke kan få någon ersättning efter denna lag. Detta stadgande är dessutom icke så tydligt, att jordegaren verkligen kan hafva reda på, i hvilka fall han är berättigad till ersättning, och innebär sålunda ett ganska betänkligt ingripande i den enskildes eganderätt. Jag tror också, att det i de flesta fall skall blifva jordegaren omöjligt att bevisa sin rätt gent emot bolaget, och då äro dessa bestämmelser om ersättning för skada af föga betydelse. Jag har icke heller blifvit öfvertygad om att någon olägenhet för stenkolsbolagen kan följa af att stryka sista stycket i paragrafen. Man har sagt, att om denna bestämmelse borttages, så skulle man derigenom omöjliggöra hela industrien. Något bevis härför har man icke kunnat anföra, men om än så skulle vara förhållandet, så kan det icke hjälpas. Man bör väl i främsta rummet se till, att icke ett enskildt intresse skall kunna förstöra den jordegendom, hvartill den enskilde förvärfvat sig eganderätt. Denna rätt är större än bolagets, och om bolaget ej kan bestå, utan att kränka den enskildes rätt, då må bolaget stå sin risk. Jag vidhåller mitt yrkande.

Herr Friherre Nordenskiöld: Det var ingalunda min afsigt att förneka, att sättningar någon gång kunna ega rum vid de skånska stenkolsfälten. Jag ville blott påstå, att dessa sättningar icke kunna förorsaka någon nämnvärd skada för jordegaren, och jag lemnar oafgjordt, hvarpå dessa sättningar bero; om de bero derpå, att kolbrytaren underminerat jorden eller derpå, att jorden upptill belastas med en tyngd, som är 1,000 gånger större än något hus, som der är uppfördt.

Jag skulle kunna anföra åtskilligt annat till försvar för Utskottets förslag, men skall afstå derifrån. Jag vill blott med anledning af de förfärliga exempel, som mina vänner från Skåne anfört på olyckor, som hafva inträffat ofvan jord till följd af att Skånes jord blifvit underminerad af kolbrytare, säga: tagen noga reda på de exemplen och bestämmen med ledning häraf edra vota.

Angående förslag till lag angående eftersökande och bearbetande af stenkolsfyndigheter.
(Forts.)

Herr Thomasson: Det kan utan tvifvel starkt ifrågasättas, huruvida det i allmänhet bör vara medgifvet att utan jordegarens tillstånd och till och med mot hans vilja verkställa grufarbete på hans egor. Detta har också starkt ifrågasatts af landshöfdingeembetet i Kristianstads län och af hushållningssällskapetets förvaltningsutskott inom detta län. Men om man medgifver, att en sådan rätt bör finnas, och vi hafva ju redan gjort det genom att godkänna koncessionssystemet, icke böra vi göra denna eftergift på jordegarens bekostnad utan att vinna hvad som åsyftas eller att uppmuntra en för landet nyttig industri. Beträffande den begränsning, som senast af Herr Sven Nilsson ifrågasattes, och som enligt mitt förmenande skulle helt och hållet förqväfva denna industri, ber jag få nämna, att vid behandlingen af denna sak i Utskottet gjordes den beräkning, att det under en uthusbyggnad kan finnas ända till 24,000 tunnor stenkol. Dessa skulle man kunna helt och hållet begrafva för all tid genom att taga bort denna bestämmelse. Den jemförelse jag uppdrog mellan denna lag och jernvägslagen tror jag är fullt träffande i detta afseende. Jag kunde icke fullständigt höra Herr Sven Nilssons senaste anförande, men af hvad jag hörde kunde jag åtminstone icke rubbas i min öfvertygelse om, att detta har sin fulla tillämpning äfven här. Det är icke att undra på, att man i Skåne är förbittrad på stenkolsindustrien, såsom den hittills bedrifvits med mutsedlar, och den osunda spekulation, som deraf blifvit en följd. Det kunde då inträffa, såsom Herr Anders Persson sade, att en jordegares väl och ve berodde af, att en äfventyrare kom och anställde undersökningar på hans område. Men jag ber att få fästa uppmärksamheten derpå, att detta skoj helt och hållet förebygges genom koncessionssystemet. Ingen får koncession utan att ställa tillräcklig garanti både för, att han personligen är kvalificerad att utföra företaget, och för att han kan ersätta den skada och det intrång, han möjligen kan tillfoga jordegaren. Någon farhåga i det fallet kan icke för framtiden ega rum, derest detta förslag antages. Herr Persson menade, att det skulle vara svårt för jordegaren att bevisa, att den skada, som tillfogas jordegaren genom stenkolsgrufvedriften, verkligen orsakats

Angående
förslag till
lag angående
eftersökande
och bearbe-
tande af sten-
kolsfyndig-
heter.
(Forts.)

af denna drift. Detta är utan tvifvel sant. Men äfven den omständigheten har i lagförslaget tagits i betraktande. § 19 bestämmer nemligen: »yppas tvist om ersättning, som enligt denna lag skall utgå, varder frågan, der den ej gäller jordlösen, hvarom i 14 § sägs, pröfvad af tre ojäfvige män, af hvilka hvardera parten utser en och de sålunda utsedde tillkalla den tredje». Det är således på detta sätt man skall komma till reda i fråga om ersättning.

En talare menade, att mom. b) i 16 § skulle lägga hinder i vägen för att med arbete under jord gå under en jernväg. Men jag ber talaren uppmärksamt läsa detta mom. och jemföra det med 13 §, då han skall finna att detta är medgifvet, såvida vederbörande myndighet dertill lemnar tillstånd, och sådant tillstånd måste krävas af lagen. Denna farhåga är således ogrundad.

Det vore kanske mera som jag borde svara på, men det var egentligen med anledning af hvad som af Herr Anders Persson blifvit framhållet i afseende på bevisningen, som jag velat erinra att dermed ej är så farligt.

Jag ber slutligen få fästa uppmärksamheten på, att ifrågasvarande § blifvit oförändrad antagen af Första Kammaren.

Herr Nils Persson i Vadensjö: Mig synes att man, då man icke vill lyssna till Herrar Anders Perssons och Sven Nilssons förslag, tänker mera på industrien än på dem, som ega fast egendom, när man vill besluta att lemna koncession på så stora grufväld, att deras bearbetning kan räcka 100 år och derutöfver. Märken, mine herrar, att i fall personer vilja bygga på dessa väld, de icke skola ega samma rätt dertill, som stenkolsbrytarne hafva rätt att bearbeta väldet. Tror man, att man på detta sätt tillgodoser egarna till dessa väld? Det kan ju der finnas flere hundra tunnland, som icke äro uppodlade. Skall då egaren icke få odla dessa på den grund, att han icke der kan uppföra några byggnader? Den som inmutat väldet kan dessutom vänta i 150 år med att bearbeta detsamma. Lagstiftningen bör väl tänka på dessa förhållanden och lemna något skydd åt den, som eger den fasta egendomen.

Jag yrkar bifall till Herr Sven Nilssons förslag.

Herr Herslow: Bland alla de farhågor, som uttalats rörande den skada, som genom stenkolsbrytning skulle tillfogas jordegaren, anser jag ingen ega någon verklig vikt utom den, att jordegaren kunde berövas vattnet i sina brunnar. Det kan bestämdt hända och är alldeles omöjligt att förebygga, om man är tvungen att på ett icke alltför stort djup gå under gårdsplanen af ett hemman. Men därför har jordegaren ju också ovilkorlig rätt till ersättning, och jag kan alldeles icke föreställa mig, att der vid lag är svårt att förebringa bevisning. Det behöfs inga andra vittnen än personer, som intyga att vattnet på den eller den tiden uteblifvit ur brunnen. Kan man då med grufkartan i hand visa, att det var just då, som grufarbetet kom intill det hemmanet, så förefinnes, enligt mitt förmenande, all den bevisning, som behöfves för att få, vare

sig kompromiss eller domstol att binda grufbolaget till skadeersättning. Något *ras* har ännu aldrig inträffat och kommer icke att inträffa. Alla våra erfarna fackmän hafva förklarat, att *ras* icke kan inträffa på grund af arbete under jorden i så tunn flöts och på så stort djup, som här är i fråga. Men *sänkningar* kunna inträffa på sådant sätt, att marken under ett helt, utgräfdt område så småningom sänker sig något. Af sådan anledning kunna remnor uppstå i ett eller annat hus. Man behöfver då blott påvisa när dessa remnor uppkommit och att samtidigt sänkningen af marken inträffat. Kan Kammaren föreställa sig att detta skall blifva svårt att ådagalägga i så tätt bebyggda trakter som dessa, der det finnes fullt med människor på alla håll? Man vet der mycket väl, huru marken såg ut för 8 dagar sedan och huru der ser ut nu. Om man då kan bevisa, att ett hus fått en spricka samtidigt med sänkningen, är ersättningsfrågan alldeles klar. Man skulle kunna tänka sig — och därför har man ansett att boningshus böra skyddas särskildt — att ett hus är illa bygd och att under natten en spricka kan uppstå, att den kan, utan att man då märker det, vidga sig till en farlig remna, tills slutligen taket eller en klenare vägg nedstörtar och en olycka kunde inträffa. Men man kan icke gerna tänka sig att en dylik olycka kan ske annat än under natten, och jag kan icke föreställa mig något annat skäl för att särskildt skydda marken under boningshus, än önskan att skydda äfven under sömnen; ty midt på dagen märker man sannerligen när en dylik spricka inträffar, långt innan den skulle kunna medföra någon dylik fara. Jag tror således, att man i afseende å skydd för boningshus gått så långt, som en varm och human uppfattning af människolifvets höga värde kan kräfva. Men jag vill såsom boningshus betrakta hvarje hus, i hvilket människor vistas nattetid, så att, om t. ex. en drängkammare är belägen inom samma byggnad som ett stall, man äfven betraktar detta hus som ett boningshus. Ty ett hus är ett boningshus, om människor vistas der under natten, äfven om det på samma gång tjenar till loge eller till stall. Med denna tolkning är det skydd, som man genom denna lag skulle bereda, långt större, än erfarenheten strikte visat vara af nöden. I England, der de hafva grufgångar i jorden, hvilka äro så höga som denna sal, gåschaktena under tätt bebyggda städer med ofantliga stenhus. Då några väsentliga olyckor icke derstädes inträffat, tror jag icke att våra små flötser skola åstadkomma så förfärliga gap, att några *ras* äro att befara. Man bör icke låta skrämman sig med dylikt. Jag finner förklarligt att sådana farhågor kunna uppstå hos dem, som icke satt sig tillräckligt in uti grufdriften, men de, som deremot äro initierade med förbällandena, veta att icke den minsta fara är härvid förbunden. Det har ock visat sig icke alls möta några svårigheter att träffa uppgörelse med jordegare om rätt att gå under hans egendom; och i sjelfva verket inskränker sig hela frågan här till frågan huruvida jordegaren skall få någon *afgift* för att man får tillåtelse att gå under hans egendom. Ersättning för all möjlig skada får han ändå; och man kan ju knappt tänka sig att han

Angående förslag till lag angående eftersökande och bearbetande af stenkolsfyndigheter.
(Forts.)

*Angående
förslag till
lag angående
eftersökande
och bearbe-
tande af sten-
kolsfyndig-
heter.*
(Forts.)

bör få någon särskild betalning för det att han råkar hafva sitt hus inom ett område, hvarunder grufarbetet måste gå fram. Derom är frågan, icke om någonting mera! Men då jordegare är tillförsäkrad full ersättning för kostnad och skada, och derutöfver erhåller en betydlig inkomst, utan arbete och utan den ringaste risk, då frågar jag om han derutöfver bör hafva en sådan här liten speciel inkomstkälla som denna. Om man betänker att koncessionsinnehafvaren fått betala sina rättigheter och äfven jorden ganska dyrt, kunde lätt en betydlig del af hans inkomster derjemte åtgå till gäldande af sådana här små särskilda jordafgifter, och om man ville drifva konsekvensen till sin spets, så skulle lätt hans dyrt förvärfvade koncession kunna göras rent illusorisk, i fall desse jordegare företoge sig att uppföra en massa småbyggnader på denna jord och stycka sönder densamma till flere torpare, hvarigenom ersättningen för koncessionsinnehafvaren ökades. Man bör därför, enligt min tanke, respektera den enes rätt lika väl som den andres.

En talare fälde ett yttrande om »äfventyrare, som, drifna af vinstbegär, gjort affärer med grufvor». Vi skulle icke använda dylika ledsamma uttryck. Jag känner lika väl som han att stenkolsdriften i dess första början gaf tillfälle till svindlerier och dylikt; men nu afse vi ju just att gifva denna verksamhet en fullt ordnad och lagbunden form och derigenom göra den nyttig för hela landets ekonomi, och då kan jag icke tro att denna industri är mindre hederlig eller är mer svindelartad till sin natur, än hvilken annan näring som helst, till och med det högt aktade jordbruket. Frågan rör i sjelfva verket endast en liten ersättningssumma, och huruvida denna skall utgå särskildt eller om den skall inbegripas under den allmänna jordafgiften. Detta är frågan och man bör icke här inblanda förskräckande tal om stora olyckor och förspilda menniskolif. Ty det är ett tal som icke hör hit; ett sådant omfång har icke denna fråga.

Jag yrkar bifall till den föredragna paragrafen.

Herr Anders Persson: Jag ber om ursäkt för att jag å nyo upptager Kammarens tid. Herr Thomasson sade visserligen icke direkt, men det föreföll mig, som om man af hans anförande kunde draga den slutsatsen, att jag vore fiendtligt stämd mot stenkolsindustrien. Jag ber då få säga, att detta icke är förhållandet; jag är lika litet fiendtligt stämd mot eller förbittrad på denna industri som på någon annan näring. Men jag har ansett mig böra försvara den svagare rätt mot den starkare, och den svagare är i detta fall just de mindre jordegarna, som gent emot ett mäktigt bolag icke kunna försvara sig mot intrång och skada, som tillfogas dem. Jag sade, att jordegarna förvärfvat sin jord med bättre rätt än måhända den äfventyrare, som genom en mutsedel af bergmästaren för enskildt vinstbegär förskaffat sig inmutningsrätten. Att jag hänsyftade dermed på de gamla förhållandena torde en hvar lätt begripa. Det kan nemligen icke bestridas, att ett oerhördt skoj bedrefs i detta fall, och jag tror man då kan vara berättigad

att kalla dessa personer för äfventyrare, hvilka förskaffade sig mutsedeln endast som en spekulations- och handelsvara.

Man har här med styrka framhållit främmande länders lagstiftning. Jag vill då fästa uppmärksamheten på, att stenkolsformationerna i dessa länder äro, enligt vetenskapsmännens mening, af betydligt äldre data än de inom Sverige förekommande formationer, och det är tydligt, att under sådant förhållande äro de lager, som finnas ofvanför stenkolsformationen, af betydligt större styrka och fasthet än hos oss. Dessutom finnes det, såvidt jag vet, intet land, der man bedrifver stenkolsbrytning på så ringa djup som här, utan man går 8 å 10 gånger så djupt, och därför kan man äfven i utlandet gå under en stad utan att förorsaka skada. Särskildt i England är dock stenkolsbrytningen uteslutande beroende på jordegarnes medgifvande.

Jag talade nyss om befarad vattenförminskning för jordgarne, och ingen kan förneka, att dylika fall kunna inträffa; men då hänvisar man till 18 och 19 §§, der det säges, att de skola få ersättning. Ja, jordegaren får ersättning, så framt han kan bevisa, att skadan skett i följd af undergräfningen. Men det *kan* hända, att han icke får ersättning, då han dock borde hafva sådan i följd af svårigheten för bevisföringen. Friherre Nordenskiöld har dessutom medgifvit, att sättningar hafva inträffat, äfven då stenkolsbrytningen bedrifvits på så stort djup, som af mig angafs, och sådana sättningar komma sannolikt att inträffa på flera ställen. Om marken är dränerad och sättning inträffar, skadas naturligtvis dräneringen, men det torde dock vara svårt att bevisa, att stenkolsbrytningen vållat skadan; det kan lika väl sägas, att skadan tillkommit derigenom att rören blifvit illa lagda. Och detta skola ersättningsmännen afgöra, och det *kan* hända att en ersättning, som är berättigad, icke kommer att lemnas.

Det är sålunda åtskilliga omständigheter, som göra, att man icke med största lätthet bör bifalla detta lagförslag. Jag har dock redan nämnt att, oaktadt jag hyser stora och berättigade betänkligheter mot mom. c), har jag dock ställt mig på deras sida, som vilja tillgodose industriens kraf i allt hvad billigheten kan fordra, och därför har jag icke motsatt mig denna paragrafs antagande.

Öfverläggningen var slutad. Enligt de meningar, som derunder förekommit, gaf Herr vice Talmannen propositioner dels på bifall till Utskottets förslag, dels på afslag derå och bifall till Kongl. Maj:ts förslag, dels på bifall till Herr Sven Nilssons ändringsförslag, dels ock slutligen på återremiss; och ansåg Herr vice Talmannen röstöfvervigt förefinnas för den förstnämnda meningen. Votering blef begärd och anställdes, sedan Kongl. Maj:ts förslag antagits till kontraposition, enligt följande af Kammarrens godkända omröstningsproposition:

Den, som, beträffande § 16 i det af Lag-Utskottet i dess Ut-

Angående
förslag till
lag angående
eftersökande
och bearbe-
tande af sten-
kolsfyndig-
heter.
(Forts.)

Angående
förslag till
lag angående
eftersökande
och bearbe-
tande af sten-
kolsfyndig-
heter.
(Forts.)

låtande N:o 55 framlagda lagförslaget, godkänner den af Utskottet föreslagna lydelsen,

röstas Ja;

Den, det ej vill,

röstas Nej;

Vinner Nej, har Kammaren godkänt paragrafen med den lydelse, Kongl. Maj:ts proposition utvisar.

Voteringen visade 95 ja och 28 nej, hvadan den af Utskottet föreslagna lydelse för paragrafen blifvit af Kammaren godkänd.

§§ 17—21 äfvensom *Första kapitlets öfverskrift.*

Godkändes.

För § 22 var af Utskottet föreslagen följande lydelse: Egare af jord inom det område, hvarå koncession meddelats, vare berättigad att, utan deltagande i kostnaden för arbetet, af koncessionsinnehafvaren erhålla en afgift, motsvarande värdet af en femtiondedel af de stenkol och i sammanhang dermed förekommande eldfasta leror, hvilka å området vinnas och i dagen uppfordras; egande dock koncessionsinnehafvaren att å denna afgift sig till godo afräkna så stor del, som på det honom enligt 12 § anvisade område i dagen sig belöper i förhållande till hela det område, koncessionen omfattar. Äro inom det senare området flere jordegare, njute de i hvad af afgiften dem samfäldt tillkommer lott efter som de i jorden ega del. Koncessionsinnehafvaren skall för hvarje arbetsår inom Januari månad nästföljande år till jordegaren eller, der jordegare äro flere, till den person, hvilken de hafva att utse, erlägga hvad enligt denna paragraf jordegare tillkommer.

I en vid utlåtandet fogad reservation hade deremot af Herrar *Az. Bergström, H. Claëson, H. Ericsson, J. Leffler, F. Andersson* i Helgesta och *C. Persson* i Stallerhult i fråga om denna paragraf föreslagits den ändring, att orden »en femtiondedel» måtte utbytas emot »en hundradel».

Efter föredragning af paragrafen anförde:

Herr Herslow: Mot sjelfva tanken i denna paragraf har jag icke något att invända. Deremot anser jag, att det icke är rätt välbetänt att sätta siffran för afgiften till jordegaren så hög, som den här är föreslagen. Nekas kan icke, att för de bolag, som en gång kunna komma att basera sin gruvsdrift på koncessionsystemet, en afgift till jordegaren, motsvarande 2 procent af bruttoinkomsten utan något som helst afdrag för arbetskostnader, rän-

tor och alla de utgifter, bruksidkare äro underkastade, är orimligt högt tilltagen. Jag bestrider visserligen icke att man kan tänka sig en gruvidrift, som är i stånd att lemna jordegaren 2 procent af värdet utaf allt, som tages upp i dagen. Men jag tror icke att den svenska stenkolsdriften, sådan den tills dato gestaltat sig, på något sätt är att likna vid sådan gruvidrift. Ännu har den icke förräntat, än mindre börjat amortera det kapital, som deri nedlagts; och i sjelfva verket skulle, om det nu ifrågakända ersättningsbeloppet blefve lag, följden blifva att koncessionsinnehafvaren, utom de penningar, han hade att anskaffa för att hålla koldriften i gång, nödgades årligen upplåna ytterligare ett belopp, motsvarande två procent af hela bruksproduktionen, för att lemna det till jordegaren. Två procent af värdet utaf hvad som upptagits har ännu icke tillfallit de respektive aktiegarne, som riskerat sitt kapital i denna stenkolsindustri; och då tyckes det mig vara väl mycket begärdt, att de skola lemna detta belopp till dem, som i förevarande hänseende icke utsatt sig för någon risk.

Visserligen kunna under vissa förhållanden jordegare hafva olägenheter af gruvidriften, äfven någon gång större olägenheter än de fördelar, de af densamma obestriddligen också hafva. Någon vinstandel af bruksdriften bör dem därför också tillerkännas, det medger jag gerna, men icke till så stort belopp, som här är föreslaget. Det gör mig ondt, att denna ersättning icke kunnat bestämmas i förhållande till nettoutbytet af stenkolsbrytningen, ty det hade varit rättvisast; eller att en viss afgift pr kubikfot icke kunnat fixeras, ty det hade blifvit beqvämast. Hittills har man, vid uppgörelse med jordegarene, vanligen följt sistnämnda princip, att en bestämd afgift betalats för hvad som uppfodrats. Men om en sådan bestämmelse blifvit här såsom allmängiltig intagen i lagen, så hade den haft den olägenhet med sig, att afgiften blifvit lika för dem, som brukat den bästa stenkolsfyndigheten, och för dem, hvilka bearbetat den sämsta; att den blifvit lika för dem, hvilka fått lera, som de kunnat tillgodogöra sig, och för dem, hvilka upptagit lera, hvaraf de icke kunnat draga någon nytta. Jag finner därför förklarligt, att man tvekat att bestämma en fix afgäld för hvarje uppfodrad kubikfot, vare sig stenkol eller lera, och att man i stället satt afgiften till en viss procent af bruttovärdet. Men att taga detta värde på stenkolstunnan eller lertunnan, sådan den ligger på marken, utan att man vet till hvilket pris den kommer att säljas eller om den ens kan säljas, det är en utväg, som jag måste betrakta som mindre lyckligt vald.

Som jag emellertid gerna medger, att det är svårt att här få någon på en gång rättvis och bekväm beräkningsgrund och som jag därför ej heller kan framlägga något förslag, med hvilket jag är nöjd, till någon genomgripande ändring härutinnan, inskränker jag mig till att föreslå, det den ifrågavarande afgiften nedsättes. Jag ber Kammaren väl märka, att en sådan nedsättning icke innebär någon fördel för de grufvor, som *nu* redan finnas, så länge de lefva kvar under den gamla formen. Men är det meningen att de skola finna sig i att öfvergå till det rättssystem, för hvilket före-

Angående förslag till lag angående eftersökande och bearbetande af stenkolsfyndigheter.
(Forts.)

Angående
förslag till
lag angående
eftersökande
och bearbe-
tande af sten-
kolsfyndig-
heter.
(Forts.)

varande lag afser att bryta väg, så får man icke sätta den årliga afgälden till jordegarna för mycket tryckande för denna industri; och med kannedom om huru stor behållning de nu befintliga bo-lagen lemnat sina delegare på insatt kapital, anser jag att man icke bör sätta denna afgift högre än till en procent af brutto-inkomsten.

Då jag sett att en och annan ledamot af denna Kammare reserverat sig mot utlåtandet i denna del, hade jag väntat att de sjelfve nu skulle hafva framställt förslag i det af mig angifna syftet. Men när så icke skett, ber jag att hvad angår nu omhandlade paragraf få yrka bifall till reservanternes förslag.

Herr *Helander* instämde med Herr *Herslow*.

Herr *Thomasson*: Under den föregående diskussionen har jag hållit derpå att, då man pålägger en jordegare skyldighet att låta intrång i dispositionsrätten öfver sin jord till förmån för industrien, man bör göra det så, att denna industri verkligen också utvecklas och trifes. Men jag håller icke mindre starkt på att åt detta ingrepp i jordegarens rätt icke skall gifvas större omfång än som för syftet är alldeles oundgängligt och att man bör tillse att jordegaren får all den upprättelse, som industrien måktar gifva, i form af ersättning för skada och intrång. Jag tror, att hvad Utskottet härutinnan föreslagit ej är mera än hvad stenkolsindustrien förmår bära. Jag sluter dertill af den omständigheten, att den komité, som 1874 var nedsatt för att utarbета förslag till grufvestadga, föreslagit, att till jordegaren skulle utgå för malmbrytning en afgift, motsvarande värdet af $\frac{1}{50}$ af malmuppfordringen, och för stenkolsbrytning en afgift, motsvarande värdet af ända till $\frac{1}{30}$ af den uppfordrade stenkolen. Visserligen uttalade sig några af de myndigheter som hördes öfver komiténs förslag mot denna afgift och ansågo densamma för hög, såvida icke grufvegaren finge tillgodogöra sig den eldfasta leran. Men finge han det, så ansågo de honom mycket väl kunna stå ut med att betala denna $\frac{1}{30}$. Vidare hafva de industriens målsmän, som till Kongl. Maj:t afgifvit ett yttrande i frågan och hvilket finnes bifogadt Lag-Utskottets betänkande, sjelfva föreslagit, att afgiften skulle beräknas till 1 öre för hvarje hektoliter stenköl och eldfast lera som uppfordras; och de säga, att denna afgift kommer att fullt motsvara, om icke öfverstiga ifrågavarande $\frac{1}{50}$. Dessa industriens målsmän hafva således icke ansett att afgälden blifvit för högt tilltagen. Vid sådant förhållande vågar jag, Herr vice Talman, yrka bifall till Utskottets förslag. Det är nog sant hvad den föregående talaren sade, nemligen att det skulle vara för industrien mera fördelaktigt om afgiften kunde bestämmas efter nettoutbytet. Det kan synas rimligt, men ser man närmare på saken, så skall man finna att det icke kan gå för sig. Ty jordegaren skulle i de flesta fall för närvarande icke få någon som helst ersättning, när industrien för det närvarande icke gifver i allmänhet någon nettobehållning. Men för jordegaren är intrånget detsamma, och det vore orimligt, om

han icke därför skulle få någon ersättning. Grundsatsen är riktig, såväl den att afgiften skall utgå efter bruttobehållningen som äfven den, att densamma skall sättas i förhållande till värdet af uppfordringen och icke fixeras en gång för alltid. I den mån, som värdet skiftar, bör jordegarens ersättning bestämmas. Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Angående förslag till lag angående eftersökande och bearbetande af stenkolsfyndigheter.
(Forts.)

I detta yttrande instämde Herr *Smedberg*.

Herr And. Persson: Jag ber få nämna, att anledningen till att man inom komitén icke föreslagit att afgiften till jordegaren skulle utgå i förhållande till nettobehållningen var den, att man befarade att äfven i de fall, då industrien gaf en ganska hög behållning, stadgandet skulle kunna kringgås, så att jordegaren finge ringa eller ingen ersättning alls. Ty om man antager, att ett stenkolsföretag, som eges af två grufegare, lemnar en årlig behållning af t. ex. 50,000 kronor, så finnes intet hinder för att dessa grufegare göra sig sjelfva, den ena till verkställande direktör och den andra till disponent, samt bestämma aföningen för den förre till 30,000 kronor och för disponenten till 20,000 kronor. I så fall skulle jordegaren icke erhålla någon ersättning. En af komiténs ledamöter, hvilken var särskildt sakkunnig, enär han varit disponent för ett större grufföretag af detta slag, gjorde inom komitén en beräkning i afseende å beloppet af den afgift, som skulle till jordegaren erläggas, om denna afgift bestämdes till $\frac{1}{50}$ af värdet utaf den uppfordrade stenkolen, och han kom dervid till det resultatet, att beloppet skulle närma sig, åtminstone icke väsentligen öfverstiga den onödiga kostnaden, som ett stenkolsföretag enligt nu gällande grufvestadga får vidkännas för försvarsarbete. Såsom herrarne veta, har komitén tillstyrkt, likasom äfven Lag-Utskottet, att försvarsarbete å ett sammanhängande område, som kan bestå möjligen af hundratals utmål, icke behöfver verkställas för hvarje utmål särskildt, på sätt nu är stadgadt, utan försvarsarbetet skulle få gälla hela det sammanhängande området. Den ersättning, som jordegaren skulle nu erhålla, skulle icke i någon betydlig mån öfverstiga hvad grufegaren förut betalt i kostnad för onyttigt försvarsarbete.

Man har sagt, att man icke erhållit någon ränta å det kapital, som nedlagts i stenkolsföretag. Men detta kan bero på huru företaget blifvit skött. Jag vågar påstå att, då först dessa företag kommo till stånd, förvaltningen och hushållningen vid desamma voro allt annat än monstergilla. Jag känner ett bolag, som betalt $\frac{1}{2}$ million kronor för några mutsedlar å stenkolsfyndigheter, som ligga i ett annat härad än der det egentligen bedrifver sin industri. Bolaget gjorde under ett eller några år undersökningar å dessa fyndigheter, hvilka undersökningar kostat bolaget stora summor, jag tror öfver 100,000 kronor; men slutligen befans det, att de stenkolsförande lagren voro af den beskaffenhet, att de icke voro värda att bearbeta. På detta sätt har bolaget fått vidkännas onyttiga utgifter till belopp mellan 6- å 700,000 kronor. Sköter man

Angående
förslag till
lag angående
eftersökande
och bearbe-
tande af sten-
kolsfyndig-
heter.
(Forts.)

sig på det sättet, är det icke underligt, att man icke får någon afkastning. Det gifves äfven andra fall, som jag här vid lag skulle kunna anföra, men det går in på enskilda förhållanden, så att det kanske ej är rätt lämpligt att härom yttra sig offentligt.

Disponenternes löner, t. ex., hvilka stundom uppgå ända till bortåt en 15,000 kronor, skulle kanske kunna något nedsättas, så att någon utdelning på företaget skulle kunna erhållas; men jag vill, som sagdt är, ej ingå på det området.

Man må icke tro, att de olägenheter äro få, som jordegarne få vidkännas. Jag vill icke trötta herrarne med att framhålla dem alla, men jag vill åtminstone framvisa ett exempel. I en af dessa kommuner, der stenkolsindustrien pågått i åtskilliga år, har kostnaden för skolväsendet (det är en liten kommun om hvilken jag talar, om endast 14 à 15 hemman), som förr, innan stenkolsindustrien kom till stånd, uppgick till 6-, 7- à 800 kronor om året, sedan 1878 stigit till 2,800 kronor, och under de senare åren hafva tillkommit kostnader för skolhusbyggnad, uppgående till 27,000 kronor. Det är ändå otillräckligt med skolhus, så att undervisningen ej kan bedrivas så som sig vederbör, utan den ena läraren får taga vid der den andra slutar med sin undervisning.

Det lider icke tvifvel, att kommunen under de närmaste åren får vidkännas åtskilliga tusental kronor till byggande af skolhus; under de 3 à 4 senaste åren hafva redan dylika byggnaders uppförande medtagit en kostnad af omkring 27,000 kronor. Budgeten för skolväsendet är uppe i 8,600 kronor utöfver hvad kommunen åtnjuter i statsanslag.

Huru beklagar man sig icke i städerna, när man har utgifter, som gå till sju gånger bevillningen. Jag vill nämna, att inom denna kommun är man uppe i så stora utgifter, att de motsvara sju gånger jordbruksbevillningen *endast för skolväsendet*. Det är en siffra jag fått af en af kommunens mera framstående ledamöter, och jag svarar därför. Han skrifver bland annat till mig, att kostnaden för skolväsendet uppgått till en sådan gräns, att det snart hotar blifva en dynamit, som måhända kan komma att spränga hela kommunen. Det är väl tydligt, att fattigvården, när arbetarne om några år blifva äldre, skall ökas proportionsvis, och arbetskostnaderna hafva på denna trakt blifvit uppdrifna till den höjd, att jag ej känner någon trakt, der de äro högre.

Det är icke exempellöst att arbetarne förtjena ända till 3 à 4 kronor om dagen; och om då jordegarne vilja hafva jordarbetare, måste de följa med och betala lika högt. Det är under sådana omständigheter som jag tror, att det är temligen beaktansvärdt hvad Utskottet föreslagit, helst med hänsyn till det ofantliga ansvar, som lagen ålägger jordegarne i öfrigt, hvarför jag icke kan föreställa mig att Kammaren skulle vara så hård, att Kammaren vill nedsätta denna afgift derhän, att den icke blifve en något så när rimlig ersättning för det intrång jordegaren måste lida.

Vice ordföranden i Utskottet nämnde, och jag ber äfven få fästa uppmärksamheten på, att den för gruflagstiftningens utredning tillsatta komité, hvilken år 1874 afgaf sitt betänkande, be-

stämde denna afgift till en trettiondedel; och dock föreslogs då ett område för utmål icke uppgående till mer än omkring 1,000 tunnland, hvaremot Kammaren nu beslutit att ett sådant område kan utgöra 3,000 tunnland.

Angående förslag till lag angående eftersökande och bearbetande af stenkolshynder.
(Forts.)

Herr Folke Andersson: Herr Talman! Då jag inom Utskottet deltagit i behandlingen af denna lag och särskildt beträffande denna paragraf antecknat mig såsom reservant, skall jag be att få angifva några skäl därför.

Vid behandlingen af detta lagförslag har man enligt mitt förmenande haft att tillse: först att jordegarens rätt blifvit fullt trygghad, och för det andra att icke stenkolsindustrien omöjliggöres.

Hvad jordegarens rätt beträffar, så skall koncessionsinnehafvaren, innan arbete får börjas, som pant för skada och intrång som genom arbete kan jordegaren eller annan tillskyndas, hos Konungens Befallningshafvande nedsätta två tusen kronor och dessutom 50 kronor för hvarje hektar af hela koncessionsområdet, och om det bestämmes 1,500 hektar, så uppgår det till en summa af 75,000 + 2,000 kronor, tillsammans 79,000 kronor, och om någon del af denna summa användes för skada eller intrång, så skall den af koncessionsinnehafvaren fyllas inom åtta dagar. Vidare skall koncessionsinnehafvaren lösa det jordområde, som blifvit honom anvisadt som utmål, med fulla värdet och hälften derutöver.

Jordegaren skall dessutom enligt denna § hafva rätt till 2 procent eller $\frac{1}{50}$ af all den stenkol och i sammanhang dermed stående eldfasta lera, som upptages i dagen, d. v. s. till 2 procent af bruttoafkastningen utaf hvad som upptages, utan att därför behöfva betala ett enda öre. Då han var trygghad för all förlust eller skada, ansågo vi, reservanter, det vara för mycket, så mycket mera som han dessutom eger rätt att erhålla hela värdet och 50 procent deröfver för all den mark, som inmutats. Vi ansågo därför att han borde kunna vara belåten med $\frac{1}{100}$ af hvad som i dagen uppfordras, och detta var anledningen hvarför jag lätit anteckna mig såsom reservant vid denna punkt. Jag skall nu icke göra något yrkande, utan har här endast velat angifva anledningen till min reservation.

Herr Carl Persson i Stallerhult: Under behandlingen af denna 22 § har jag och flere med mig inom Utskottet varit af den mening, att den afgift, som koncessionsinnehafvaren skall till jordegaren erlägga, är för hög, och hafva därför yrkat, att orden $\frac{1}{50}$ måtte utbytas emot orden $\frac{1}{100}$.

Till denna slutsats har jag för min del kommit derigenom, att jordegarens rätt synes mig vara fullt tillgodosedd uti de bestämmelser lagen innehåller, såsom uti 11 §, »att såsom pant för skada och intrång, som genom arbete kan jordegare eller annan tillskyndas, skall nedsättas 2,000 kronor» förutom 50 kronor för hvarje hektar af hela området.

Detta gör för det område Utskottet föreslagit 77,000 kronor, och denna summa måste alltid hållas fulltalig. I 18 § talas ock

Angående
förslag till
lag angående
eftersökande
och bearbe-
tande af sten-
kolsfyndig-
heter.
(Forts.)

om skada och intrång och om ersättning derför. Sedermera föreskrifver 17 §, att koncessionshafvaren skall för all den mark, som han i dagen behöfver för arbetets drifvande, betala en och en half gånger jordens värde.

Förutom detta skall jordegaren af koncessionshafvaren årligen erhålla en afgift, motsvarande värdet af $\frac{1}{50}$, det vill säga 2 procent af alla uppfordrade leror och stenkol, utan att behöfva med ett enda öre deltaga i brytnings- eller anläggningskostnaden.

Nog förefaller det mig vara bra tilltaget, och jag tror att jordegarens rätt ej blir förnärmad, om denna afgift nedsattes till 1 procent.

Då, som af komitébetänkandet visas, för stenkolsbrytning erfordras mycket stora kapital, och dessa företag i de flesta fall icke gå med förtjenst utan med förlust, så tyckes mig, att om personer finnas, som vilja nedlägga sina kapital i dessa företag för att bringa i dagen den rikedom af stenkol som lärer finnas på djupet, man icke genom allt för höga afgifter bör afskräcka derifrån. Jag anhåller om proposition derpå, att i 22 § orden $\frac{1}{50}$ utbytas emot orden $\frac{1}{100}$.

Herr Herslow: Den ärade talaren på skånebanken, som i denna punkt fört komiterades talan, har erinrat om de stora utgifter, som drabba de kommuner, inom hvilka dylika stenkolsfyndigheter bearbetas, och dervid särskildt framhållit de allt mera stigande skolafgifterna. Detta är nog en sanning, men, för såvidt dessa stenkolsbolag hafva någon vinst af sitt arbete, så skola vi komma i håg, att samtidigt med utgifternas stigande ökas genom dem också kommunens krafter att bära dessa utgifter. Jag har mig bekant en kommun, der stenkolsbolaget sjelf byggt alla skolorna och dessutom sjelf helt underhåller åtminstone en af dem. Jag kan icke bestrida de speciella uppgifter, den ärade talaren framdragit, ty jag vet ej, på hvilka kommuner han syftat, men jag tror icke att man i allmänhet kan påvisa att de kommuner, inom hvilka stenkolsgrufvor finnas, lidit härpå. I regeln är det väl så, att, då en stor affär någonstades uppstår, som gifver tillfälle till stor arbetsförtjenst åt befolkningen — den ärade talaren uppgaf denna förtjenst till 3 kronor per dag, hvilket väl torde vara något öfverdrifvet — så brukar icke kommunen anses blifva lidande derpå, utan tvärt om plåga de flesta kommuner anse det såsom en vinst att få inom sitt område beredt hög arbetsförtjenst och rik tillgång på väl aflönadt arbete. Jag medgifver att grufarbetet höjer arbetslönerna för jordbrukaren, men alldeles liknande är förhållandet i granskapet af t. ex. alla våra större städer, och granskapet af en sådan anses ju i allmänhet vara till stor fördel för landtegendom. Jag vill visst icke hafva den grundsatsen fastställd, att icke någon ersättning skall lemnas jordegaren för genom arbetet uppkommen skada eller intrång, utan tvärt om önskar jag att han så mycket som möjligt skall vara skyddad och tillförsäkrad ersättning för all sådan skada och att han dessutom skall erhålla en vinstandel i form af grufafgäld så hög som rimligt är;

men jag vill icke att denna afgäld skall tagas till så stor, att den icke kan utgå. Vi kunna icke upptaga sådana afgifter af dem, som redan drifva stenkolsindustrien, emedan de arbeta på en annan basis, utan endast af de nya bolagen, hvilka inrättas härefter och arbeta på genom denna lag lagda grunder. Den ärade talaren nämnde äfven i något föraktlig ton om de penningar, som kastats ut för försöksarbeten och som man aldrig fått någon afkastning af. Det är sant att mycket penningar så »utkastats», men det är just på detta sätt, som stenkolsindustrien har kommit till stånd. Det är visserligen mycket ledsamt, att så behöft ske, men utan att hundratusentals kronor bortkastats på dessa försöksarbeten, hade det varit absolut omöjligt att föreslå en lag, sådan som denna. Ty om vi kunna gå in på att antaga denna lag, så är det uteslutande därför att så dyrbara försöksarbeten redan blifvit gjorda. Hade det varit fråga om att stifta en ny lag för ett alldeles nytt slags grufdrift, så vågar jag påstå, att någon industri aldrig skulle kunna komma till stånd på basis af en sådan lag, som denna. Men nu är det möjligt att antaga den, utan att dermed omöjliggöra stenkolsindustrien, emedan de gamla bolagen hafva gjort så stora uppoffringar på undersökningar, att de, som hädanefter måste göras, icke behöfva blifva så omfattande.

Hvarför jag egentligen begärde ordet, var med anledning af den ärade talarens yttrande, att enligt den af komitén gjorda utredning den afgift, som koncessionsinnehafvaren enligt förslaget skulle betala till jordegaren, icke vore större, än att den motsvarade de kostnader, som, der den gamla grufvestadgan tillämpas, nu måste nedläggas på försvarsarbeten. Beviset är ej starkt. Ty jag ber att få fästa uppmärksamheten derpå, att dessa nu föreskrifna arbeten äro så kostsamma, att, om icke grufvegarne blifvit redan längesedan fritagna från skyldigheten att fullgöra stadgandet derom — såsom herrarne veta, har detta stadgande under många år varit suspenderadt derigenom att man fått rätt räkna sjelfva grufarbetet såsom försvarsarbete för samtliga utmälen — hade ingen grufdrift nu kunnat existera. Jag vet särskildt en grufva, som, om den på hvart och ett af sina 300 utmål skulle hafva nedlagt det i lag föreskrifna försvarsarbete, för länge sedan skulle hafva måst upphöra, emedan den aldrig hade kunnat bära kostnaderna för detta arbete, som dessutom skulle hafva varit alldeles värdelöst. Mycket arbete har i alla fall vid denna grufva nedlagts, men blott på en enda punkt, der man fått tillåtelse att göra försvarsarbetet för jemväl alla de öfriga utmälen, och derigenom har grufvan också kunnat fortfara.

Man kan således af den premissen, att den nya afgiften icke skulle blifva större än de gamla utgifterna, om stadgandet om densamma icke tillämpades, icke draga den slutsats att denna nya afgift icke är för hög. Jag fruktar, att ingen industri skulle kunna existera, om den nödgades först till en viss person utgifva ersättning för all den skada, som denne kunde lida af företaget, och dessutom till honom betala 2 procent af hela bruttotillverkningen. Jag undrar, huru det skulle hafva gått för t. ex. våra mekaniska

*Angående
förslag till
lag angående
eftersökande
och bearbe-
tande af sten-
kolsfyndig-
heter.*
(Forts.)

Angående
förslag till
lag angående
eftersökande
och bearbe-
tande af sten-
kolsfyndig-
heter.
(Forts.)

verkstäder, af hvilka åtminstone de största hafva en årlig tillverkning af 4 à 5 millioner, om de måst årligen utbetala 2 procent deraf, eller 100,000 kronor, innan de haft att påräkna ett öre att betala ränta med på sina lån, än mindre att i utdelning lemna sina aktieegare. Längre i utveckling än dessa har stenkolsindustrin icke kommit, och man kan deraf finna, att den afgift, som här är i fråga, är orimligt hög. Om därför denna afgift fastställes, kan enligt min mening följden deraf icke blifva någon annan, än att de gamla bolagen anse sig förhindrade att gå in på det nya systemet, och att inga nya bolag komma att bildas. Ty huru skulle väl något bolag vilja åtaga sig att först deponera en ganska betydlig summa, innan det får företaga det första arbetet, eller ens börja arbetet för att efterse hvad som kan finnas, att, när det omsider påträffas något, bearbeta fyndigheten under hela den svåra tid af kanske 20—30 år, som vanligen, *hittills* åtminstone, gått med förlust, till jordegaren betala 2 procent af det utbrutna mineralet så snart det upphemtats ur grufvan, och allt detta utan att veta huru medel skola fås till betäckande af driftkostnaden, än mindre att betala ränta på lånade penningar och till skatter. Göra vi afgälden alltför hög, så blir följden blott att jordegaren också går miste om den inkomst, som han eljest kunnat få, eftersom ingen grufbrytning under sådana förhållanden kan komma till stånd. Jag föreställer mig dock, att en hundradel, som kan fås, är bättre än två hundradedelar, som icke kunna fås. Det är därför som jag vill tillråda, att den ifrågavarande afgiften icke sättes för högt.

Jag har sagt att jag instämmer med reservanterne, men jag skall dock icke göra något yrkande, utan ber blott att få än en gång erinra derom, att det icke är de gamla bolagen, hvarikas intresse beröres af huruvida denna afgift sättes högre eller lägre, utan att det är för de nya bolagen som vi fastställa den. Låt oss då göra det på sådant sätt, att vi icke från början omöjliggöra deras tillkomst.

Herr Talmannen, som emellertid återkommit och intagit sin plats, lemnade härefter ordet till

Herr Bengtsson i Gullåkra: Herr Talman! Den här ifrågavarande afgiften skulle, enligt min åsigt, blifva alldeles för ringa, om den nedsattes till det af reservanterne föreslagna belopp. Vi böra nemligen ihågkomma, att Kammaren genom antagande af 5 §, hvarigenom koncessionsområdet utsträckts från af Kongl. Maj:t föreslagna 750 hektar till 1,500 hektar, redan borttagit hälften af den afgift Kongl. Maj:t föreslagit. Och skulle nu »en femtiondedel» i denna § utbytas mot »en hundradedel», skulle ytterligare hälften af återstoden försvinna; afgiften till jordegaren skulle således ej blifva mera än en fjerdedel af hvad Kongl. Maj:t föreslagit. En sådan ersättning skulle blifva af noll och intet värde; och jag tror icke man bör stifta en lag, som tillåter koncession på ett så

djupt i eganderätten ingripande arbetsföretag utan att lemna jord-egaren en skällig ersättning.

Vid frågans första behandling i Utskottet, hvari äfven jag deltog, ansåg Grefve Strömfelt visst icke den här föreslagna afgiften vara för hög, men han lät påskina, att den borde utgå på annat sätt; och det förvånar mig, att sedermera så många reserverat sig mot Utskottets förslag. Vid den förberedande behandlingen i Utskottet, då det var fråga om att låta koncessionsområdet förblifva vid det af Kongl. Maj:t föreslagna, beslöts, att den i 22 § stadgade afgiften skulle nedsättas till $\frac{1}{100}$. Men då det definitiva afgörandet företogs, yrkade Grefve Strömfelt vid 5 §, att koncessionsområdet skulle höjas till 1,500 hektar; och då jag fäste Utskottets uppmärksamhet derpå, att genom ett sådant beslut jordegareafgiften skulle nedsättas till hälften, vann min åsigt också gehör, så att §§ 5 och 22 behandlades gemensamt, och vid omröstningen om den senare 8 ledamöter röstade för $\frac{1}{50}$ och 6 för $\frac{1}{100}$. Åsigten att afgiften skulle sättas till $\frac{1}{50}$ segrade således med två rösters pluralitet. Nu hafva emellertid reservanternes antal stigit till sju, ehuru jag bestämt har reda på att en af Utskottets ledamöter vid denna behandling i Utskottet röstade för minoritetens förslag, men ej reserverade sig. I annat fall hade de blifvit åtta. Att så behandla en fråga förvånar mig verkligen på det högsta.

Jag yrkar för min del bifall till Utskottets förslag.

Herr And. Persson: Jag skall bedja att till hvad jag för en stund sedan yttrade rörande utgifterna inom den af mig åberopade lilla kommunen, få lägga några vidare upplysningar; hvilka jag vid förra tillfället af glömska icke kom att lemna.

Jag nämnde förra gången, att inom denna lilla kommun om 14 à 15 hemman utgifterna till skolväsendet nu stigit till 8,600 kronor årligen, hvartill kommo 27,000 kronor i kostnad för skolbyggnader, som under de senare åren uppförts derinom, och en talare på malmöbänken yttrade med anledning deraf, att kommunens inkomster naturligtvis efter grufarbetenas påbörjande också stigit till följd deraf, att de dertill bidragande medlemmarnes antal inom kommunen ökats. Enligt de uppgifter jag om dessa förhållanden fått mottaga, och hvilka jag vågar påstå vara sanningsenliga, äro två tredjedelar af kommunens kostnader för skolväsendet försorsakade af grufdriften. Deraf borde naturligtvis följa, att denna industri borde tillsläppa två tredjedelar af samma kostnader; men de afgifter, hvarmed den nu bidrager till detta ändamål, belöpa sig till endast 2,350 kronor årligen, således icke på långt när till hälften. Enahanda är förhållandet med församlingens utgifter och inkomster i dess helhet. Och härmed tror jag mig hafva besvarat nämnda talares anmärkning derom, att kommunens inkomster väl också i följd af grufdriften ökats, samt visat, att förhållandet ingalunda är sådant.

De två utskottsledamöterna från denna Kammare, hvilka gjort gemensam sak med reservanterne från Första Kammaren, synas

*Angående
förslag till
lag angående
eftersökande
och bearbe-
tande af sten-
kolsfyndig-
heter.
(Forts.)*

*Angående
förslag till
lag angående
eftersökande
och bearbe-
tande af sten-
kolsfyndig-
heter.
(Forts.)*

mig hafva fäst sig särdeles mycket dervid, att jordegaren skulle få ersättning för den jord, som bolagen toge i besittning ofvan jord, med ej blott fulla värdet utan jemväl femtio procent deröfver. Då emellertid grufegarne skola ega rätt att taga jord inom hela koncessionsområdet hvar de behaga samt det ofta skall inträffa, att de taga i besittning en liten bit, ett halft eller möjligen ett helt tunnland inuti ett åkerstycke, är det väl ej för mycket, att de därför måste betala fulla värdet och femtio procent deröfver. Denna ersättning motsvarar i allt fall icke de olägenheter, som vållas derigenom, att en så liten del af ett hemman tages inom en åker.

Jag anhåller fortfarande om bifall till Utskottets förslag.

Chefen för Kongl. Civildepartementet, Herr Statsrådet von Krusenstjerna: Jag har icke varit i tillfälle att vara närvarande under den föregående öfverläggningen rörande denna § af det skäl, att samma fråga samtidigt behandlats i Medkammaren; och det är därför möjligt, att hvad jag nu kommer att säga yttrats redan förut.

Jag ber få erinra Kammaren derom, att den afgäld, som föreslagits af Kongl. Maj:t, icke innebär någon nyhet. Vår grufvlagstiftning skiljer sig från andra länders lagstiftningar i ämnet, hvilka i öfrigt, liksom vår, hvilat på den grundsatsen, att kronan har rätt till mineralierna i jorden, en rätt som kronan derefter öfverlätit på inmutaren, koncessionsinnehafvaren, den skiljer sig, säger jag, derutinnan, att den äfven erkänner jordegarens rätt till en viss andel i de mineralier, som finnas i hans jord. Denna rätt, jordegarens rätt, har i våra hittills gällande bergsförfattningar funnit sitt uttryck i stadgandet om jordegarens befogenhet att, om han deltagit till viss andel i driftkostnaden, njuta lika stor andel i vinsten. Härvid behöfver han ingalunda att deltaga i kostnaderna för fyndighetens undersökande och blottande, således, hvad stenkols beträffar, icke i den dryga borrhningskostnaden, men ingår han i de öfriga arbetsutgifterna för hälften, har han också rätt till halfva afkomsten. Nu har den här föreslagna afgälden trädit i stället för denna jordegarens rätt, och afgälden utgör derjemte ersättning för de obestridliga olägenheter, en jordegare inom ett stenkolsdistrikt tillfogas af stenkolsindustrien. Det är väl sant, att denna industri i mycket gagnar den trakt, inom hvilken den existerar, men att hvarje särskild jordegare, inom hvars område en grufva finnes, vanligen deraf röner åtskilliga olägenheter, hvilka dock icke äro af beskaffenhet, att han direkt kan erhålla skadeersättning deraf, kan icke bestridas. Nu är, som sagdt, afgälden satt såsom ett surrogat för jordegarens rätt och vidare såsom en ersättning för de olägenheter, honom tillskyndas. En sådan afgäld finnes äfven inom den grufvlagstiftning, hvarifrån föreliggande förslag är hemtadt, eller den franska. Den var vidare föreslagen af 1872 års grufvekomité och föreslagen till högre belopp än som Kongl. Maj:t ansett sig böra nu ifrågasätta. Afgiften till jordegaren föreslogs nemligen af komitén till $\frac{1}{30}$ men är nedsatt till $\frac{1}{50}$.

Hvad sjelfva detta belopp $\frac{1}{50}$ angår, hafva flere reservanter ansett det för högt. Det är möjligt, ehuru jag för min del icke tror det. Nu har jordegaren rättighet att erhålla 50 procent af vinsten mot skyldighet för honom att deltaga i halfva driftkostnaden. Enligt förslaget kan han afstå de 48 procenten till koncessionshafvaren och behålla endast 2 procent af bruttoinkomsten sjelf. Det belopp, som på detta sätt kommer att inflyta till jordegaren, blir för öfrigt icke synnerligen betydligt. Man ser af komiténs betänkande, att den massa stenkol, som uppfordrades inom Sverige år 1884, steg till 7,883,000 kubikfot, hvilket efter fem kubikfot på tunnan gör 1,578,000 tunnor. Om man beräknar priset för hvarje tunna stenkol till en krona, hvilket är snarare för högt än för lågt, skulle en afgift af två procent motsvara två öre per tunna eller för hela stenkolsquantiteten endast 31,560 kronor, hvilket således är den afgäld, som skulle tillfalla jordegaren. Slutligen ber jag få erinra derom, att de bestämmelser i detta afseende, som blifvit föreslagna af komitén, undergått granskning af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande inom Malmöhus län eller det län, der stenkolsindustrien bedrifves, samt af bergmästaren inom samma distrikt äfvensom Kommerskollegium, och att ingen af dessa myndigheter har haft något att erinra mot afgiftsbeloppet.

*Angående
förslag till
lag angående
eftersökande
och bearbe-
tande af sten-
kolsfyndig-
heter.
(Forts.)*

Herr Sven Nilsson: Man har velat göra denna fråga till en helt och hållet skänsk fråga, och jag medger, att den är det, emedan den nu föreliggande lagen icke kan komma att tillämpas på något annat ställe inom landet. Men jag vill tillika upplysa Kamraren derom, att, ehuru jag är representant för Skåne, jag för min egen del detta oakadt icke har det ringaste intresse af, om denna lag går igenom eller icke, eller huru obillig denna lag blir, ty i min hemort finnes det icke ett spår till stenkolsfyndigheter, och jag får rent ut bekänna, att jag hvarken hoppas eller önskar, att på min egendom skola finnas några sådana; jag tvärt om skulle beklaga om sådana funnes der med en lag sådan som denna. Detta är min ståndpunkt i frågan och därför har jag också kunnat opartiskt i ett eller annat fall uppträda för att medverka till att lagen icke må blifva alltför hård mot de små jordegarna, som drabbas af densamma.

I § 18 bestämmes, att jordegaren skall hafva ersättning för den skada, som tillskyndas honom genom grufarbetet, och det är all den skadeersättning han får, utom hvad han skulle erhålla enligt den nu föredragna paragrafen. Men i likhet med en annan talare vill jag påstå, att jordegaren omöjligen kan bevisa, att grufbrytningen är orsaken till den skada, som skall ersättas, så att han i nittionio fall af hundra icke får någon ersättning för sådan skada, ty det är nästan omöjligt för honom att bevisa, det just grufvan varit orsaken till den förlust, som tillskyndats jordegaren; och likväl står man i begrepp vid den nu föredragna paragrafen att taga bort bestämmelsen om ersättning till jordegaren just vid det fall, der han skulle kunna bevisa sin rätt till ersättning och således möj-

Angående
förslag till
lag angående
eftersökande
och bearbe-
tande af sten-
kolsfyndig-
heter.
(Forts.)

ligen äfven få den. Är det rim och reson att gå så tillväga mot jordegaren?

Nu har man i Första Kammaren antagit reservationen och således bestämt $\frac{1}{100}$ som jordegarens andel. Följden af ett bifall i denna Kammare till Utskottets förslag blir således, att en sammanjemkning skall ega rum, så vida lagen skall blifva gällande, och således kan en ytterligare minskning i alla fall af denna $\frac{1}{50}$, som Utskottet föreslagit, icke undvikas. Men jag hemställer, om denna ersättning till jordegare, som Kongl. Maj:t och Utskottet föreslagit, verkligen är för stor; jag vågar påstå, att den snarare är för ringa, och för att icke komma för långt i nedsättning, om den ersättning här är föreslagen af Kammaren antages, skall jag anhålla att få föreslå den ändringen, att ersättningen bestämmes i stället för $\frac{1}{50}$ till $\frac{1}{20}$. Derigenom skulle Utskottet vid en sammanjemkning mellan det förslag jag väckt och reservanternas af Första Kammaren antagna förslag komma till en ersättning, som blefve något så när lik den Kongl. Maj:t och Utskottet föreslagit. Jag anhåller om Kammarens bifall till detta mitt förslag, icke därför att jag anser det vara rättvist, om det ersättningsbelopp jag föreslagit fastställdes, utan emedan man derigenom kommer närmast det af Kongl. Maj:t och Utskottet framställda förslag, som är den minsta ersättning, som bör tillförsäkras jordegaren.

Herr Herslow: Blott ett par ord. Det var en beräkning från statsrådsbänken, som gjorde mig något tveksam. Herr Civilministern sade att jordegaren redan nu eger rätt till en andel, och det till en andel af hela 50 procent af värdet utaf de på hans jordområde funna stenkolen, om han nemligen anmäler sig att deltaga i grufdriften. Nu afstår han de 48 procent af denna vinst och begär blott 2. Ja, det är ju ett hyggligt bud; men jag tror att de flesta stenkolsverk skulle vara mycket tacksamma, om han begagnat sig af denna rätt, om han deltagit med hälften i driftkostnaden och förbehållit sig motsvarande andel af afkastningen. De skulle alla, utom ett, vara mycket tacksamma, om de erhöle 50 procents bidrag till driftkostnaden mot det att jordegarna betingat sig 50, nej 60, 70, 80 procent af afkastningen, det vill här säga förlusten, ty de hafva lemnat endast förlust. Detta, att lemna andel i både vinst och förlust, är en helt annan sak än att betala 2 procent, antingen jag vinner eller förlorar. Att jordegarna likväl böra hafva någon ersättning är klart, men den bör icke sättas för högt.

En ärad talare yttrade, att om området för koncessionen utvidgades 2 gånger, så blefve afgiften nedsatt till hälften. Jag kan, såsom jag förut sagt, icke förstå annat än att ett bolag, som drifver tre schakt, tager lika stor qvantitet stenkol derur, som tre bolag, hvilka drifva ett schakt hvar. Det är från förutsättning, att de med större område komme att bedrifva större verksamhet, vi måste utgå; ty ingen människa lär väl låta ett stort penningbelopp ligga gagnlöst deponerad med ingen eller ringa ränta, blott för nöjet att hafva ett stort område. Det är just därför att man

hoppas kunna bryta en större kvantitet stenkol, som man vill hafva ett större område. Jag anser, som sagdt, icke att jordegarens inkomst af stenkolsdriften med en enda skilling förminskas, därför att man åt hvarje grufvegare anvisar större koncessionsområde.

Beträffande den siste talarens förslag skall jag icke yttra ett ord.

Angående förslag till lag angående eftersökande och bearbetande af stenkolsfyndigheter.

(Forts.)

Herr Bengtsson i Gullåkra: Jag kan för min del icke, i motsats till den af doktor Herslow uttalade åsigt, finna annat, än att jordegarna skola erhålla mindre ersättning, om koncessionsområdet är 1,500 hektar än om det är satt till 750. Det är nog sant att om bolaget upptog dubbelt så mycket stenkol på det större området som på det mindre, så skulle förhållandet blifva detsamma; men om bolaget icke gör detta så är det tydligt att jordegarnes ersättning skall komma att minskas till hälften af den ersättning, Kongl Maj:t föreslagit, och detta oaktadt de, som bo i närheten af en grufva, hafva lika stora olägenheter af densamma, vare sig koncessionsområdet är 1,500 eller 750 hektar. Som sagdt, jag kan icke finna annat än genom att utvidga koncessionsområdet har man minskat ersättningen till de personer, som skulle uppbära densamma.

Jag skall icke vidare förlänga diskussionen utan anhåller fortfarande om bifall till Utskottets förslag.

Herr Grefve Sparre: Jag har ej deltagit i diskussionen om denna lag, emedan den ju egentligen endast rör Skåne eller den enda ort i Sverige, der några stenkolsfyndigheter finnas. Men då herrarne här vilja taga från stenkolsbrytarna 2 procent af bruttoinkomsten, så får jag säga, att herrarne handla på samma sätt som personen i fabeln, hvilken slagade hönan för att komma åt guldäggen. Vi veta ju, att alla de stenkolsbrytningar, som skett i vårt land, under många år icke medfört annat än förlust, en mycket stor förlust för dem, som försökt sig på denna industri. Detta innebär ju redan en afskräckning. Om vi nu skulle öka denna afskräckning genom att ålägga brytarna att betala 2 procent af bruttoafkastningen — någon nettoafkastning hafva de flesta bolag aldrig haft och Gud vet när de kunna få det — fruktar jag, att vi kunna vara förvissade om, att några vidare försök att åstadkomma stenkol inom landet icke skola göras. Och ur den synpunkten förenar jag mig med Herr Herslow och de reservanter, som yrkat afgäldens nedsättande till 1 procent. Jag anser, att det i alla fall icke är en liten förmån, som beredes jordegarna, hvilket jag tror, att de böra erkänna. Det är nemligen otvifvelaktigt en ganska väsentlig fördel för en jordegare att få ett industriellt verk eller hvad jag nu må kalla det anlagdt på sin grund.

Herr Carl Ifvarsson: I likhet med näst föregående talaren kan äfven jag förklara, att jag tillhör en ort, som icke har något särskildt intresse af stenkolsindustrien, då, så vidt jag vet, stenkol icke förekommer i mina trakter. Men det oaktadt kan jag icke

Angående
förslag till
lag angående
eftersökande
och bearbe-
tande af sten-
kolsfyndig-
heter.
(Forts.)

komma till samma slutsats som han. Han påstod, att det icke skulle vara möjligt att tänka sig, att någon stenkolsbrytning kunde komma att ega rum, i den händelse de stenkolsbrytande bolagen skulle betala en så hög afgift till jordegaren, som här är ifrågasatt. Jag vill för min del icke bestrida, att jag anser denna ersättning temligen högt tilltagen; men det gifves andra omständigheter, sammanhängande med jordegarens rätt, som vid denna frågas bedömande jemväl böra tagas i betraktande. De beslut, Kammaren hittills vid behandlingen af den förevarande lagen fattat, hafva alla gått i den riktningen att tillgodose de stenkolsbrytande bolagens bästa, och man har dervid mera sett på dessas rätt än på jordegarens. Flera berättigade anmärkningar hafva också från jordegarnes synpunkt framställts så väl emot Utskottets förslag som ock emot den Kongl. propositionen. Då, såsom jag nämnt, de stenkolsbrytande bolagen i ändamål att bringa till stånd en stenkolsindustri i flere hänseenden fått sig väsentliga företräden tillagda, så anser jag det icke vara för mycket, att man, å andra sidan, äfven går jordegarnes pretentioner något till mötes; och jag tror därför, att hvad Utskottet föreslagit härutinnan är fullt på sin plats. Då Första Kammaren för sin del beslutat en minskning i den ersättning som borde jordegare tillkomma, så skulle jag icke hafva något emot att Herr Sven Nilssons förslag vunne Kammarens bifall. Som jag dock icke kan hysa något hopp om framgången af detta förslag, så hemställer jag, att Kammaren måtte bifalla hvad Utskottet föreslaget, under förhoppning, att en sammanjemkning emellan Kamrarnes olika beslut skall komma till stånd. Dock anser jag icke att den af Utskottet föreslagna ersättning åt jordegarna bör under några förhållanden efterskänkas, så vida icke motsvarande fördelar gent emot de stenkolsbrytande bolagen kunna jordegarna beredas.

Jag hemställer om bifall till Utskottets förslag.

Häruti förenade sig Herrar *Svensson* i Lösen, *O. B. Olsson* och *Persson* i Örkelljunga.

Herr Ahlström: Jag ber att få tillkännagifva, att jag kommer att rösta för bifall till det af Kongl. Maj:t och Utskottet framställda förslag om ersättning med en femtiondedel åt jordegaren; och jag gör det så mycket hellre, som icke blott de myndigheter, hvilka yttrat sig i frågan, tillstyrkt en sådan fördelning, utan äfven de stenkolsindustriens målsmän, som varit satta i tillfälle att uttala sig om förslaget, i det yttrande, som är detta betänkande vidfogadt, icke blott förklarar sig ej hafva något emot denna afgift att erinra, utan till och med tänkt sig en något större sådan än den, som är af Utskottet ifrågasatt. De hafva opponerat sig endast mot beräkningssättet, men icke mot storleken af den afgift, som skulle lemnas jordegarna.

Med anledning af Herr Sven Nilssons yrkande att höja afgiften till $\frac{1}{20}$ och Herr Jöns Bengtssons yttrande om ändring af det område, som enligt Kammarens beslut faststälts såsom maximum

för koncession, ber jag få påpeka, att det ju kan vara möjligt, att, derest Kamrarne i denna och flera punkter stanna i olika beslut och sammanjemkning således kommer i fråga, denna sammanjemkning icke behöfver tänkas endast på det sätt, att man, hvad denna § beträffar, tager medium mellan $\frac{1}{50}$ och $\frac{1}{100}$ eller mellan $\frac{1}{20}$ och $\frac{1}{100}$, utan den kan äfven ske på det sätt, att framställning göres till Kamrarne att frånträda, den ena ett beslut, den andra ett annat, i syfte att derigenom fördelar å ena och olägenheter å andra sidan emot hvarandra utjemnas.

Angående förslag till lag angående eftersökande och bearbetande af stenkolstyndigheter.
(Forts.)

Herr Andersson i Lyckorna: Jag begärde ordet med anledning af talarens på venersborgsbanken yttrande, att, om man ålägger stenkolsbolagen så höga afgifter till jordegarne, skulle man helt och hållet hämma denna industri till skada för landet, och han påstod äfven, att jordegarne skulle hafva stora fördelar af densamma. Jag anser det tvärt om vara beklagligt, att, derest denna afgift skulle utgöra ett hänmande, detta icke fått göra sig gällande äfven i de föregående paragraferna; ty derigenom skulle hundratusentals kronor kunnat besparas, som nu på allt annat än aktingsvärdt sätt användts, åtminstone i nordvestra delen af Skåne. Om Utskottets förslag antages, är jag dock öfvertygad, att, derest jordegarne finge fritt välja mellan att antaga eller förkasta denna lags föreskrifter, skulle de säga: nej, tack, vi vilja vara befriade derifrån. Alla de förut antagna §§ hafva, såsom Herr Carl Ifvarsson mycket betecknande anmärkte, varit till favör för stenkolsbrytarne; det må då icke förtänkas någon, om man söker i denna § skaffa sig någon ersättning tillbaka.

Jag kan för min del icke annat än yrka bifall till Lag-Utskottets förslag, sådant det föreligger.

Öfverläggningen var slutad. Under densamma hade yrkats dels godkännande af paragrafen oförändrad, dels bifall till det yrkande, som innefattades i den af Herr Axel Bergström med flera vid utlåtandet fogade reservation, dels och paragrafens godkännande med den förändring att orden »en femtiondedel» måtte utbytas mot »en tjugonedel». Efter upptagande af dessa yrkanden gaf Herr Talmannen, enligt dem, propositioner och fann svaren hafva utfallit med öfvervägande ja för den förstnämnda meningen. Votering blef begärd. I anledning häraf och för bestämmande af kontrapositionen upptog Herr Talmannen änyo de öfriga yrkandena, af hvilka det, som afsåg bifall till reservanternas förslag, nu förklarades hafva flertalets mening för sig. Men jemväl angående kontrapositionen äskades votering; i följd hvaraf en så lydande omröstningsproposition först uppsattes, justerades och anslögs:

Den, som till kontraposition i hufvudvoteringen om § 22 i nu föreliggande lagförslag antager yrkandet om bifall till Lag-Utskottets förslag med den ändring att orden $\frac{1}{50}$ -del utbytas mot $\frac{1}{100}$ -del,

röstar Ja;

Angående
förslag till
lag angående
eftersökande
och bearbe-
tande af sten-
kolsfyndig-
heter.
(Forts.)

Den, det ej vill,

röstar Nej;

Vinner Nej, har Kammararen till kontraposition i nämnda votering antagit yrkandet om bifall till Utskottets förslag med den ändring att orden $\frac{1}{50}$ -del utbytas mot $\frac{1}{20}$ -del.

Den votering, som företogs enligt denna proposition, utföll med 75 ja mot 46 nej; och erhöll alltså propositionen för hufvudvoteringen följande lydelse:

Den, som godkänner oförändrad den lydelse af § 22 i föreliggande lagförslag, som af Lag-Utskottet föreslagits,

röstar Ja;

Den, det ej vill,

röstar Nej;

Vinner Nej, har Kammararen godkänt nämnda lydelse af paragrafen med den ändring, att orden »en femtiondedel» utbytas emot »en hundradel».

Den senare voteringen utvisade 68 ja mot 53 nej; varande alltså Kammararens beslut fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionens innehåll.

I anseende till den långt framskridna tiden afbröts nu föredragningen af det föreliggande lagförslaget, för att i stället fortsättas kl. 7 e. m., dertill Kammararens ledamöter, genom utfärdadt anslag, kallats att åter sammanträda.

Kammararens ledamöter åtskildes kl. $\frac{1}{4}$ 5 e. m.

In fidem

A. E. J. Johansson.